T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN KÖYLÜLERİNİN ORMAN KAYNAKLARINDAN YARARLANMA HAKLARININ EKONOMİK BOYUTU(Isparta İli Orman Köyleri Örneği)

Yasemin İNCE

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ahmet TOLUNAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

ISPARTA-2006

ORMAN KÖYLÜLERİNİN ORMAN KAYNAKLARINDAN YARARLANMA HAKLARININ EKONOMİK BOYUTU
(Isparta İli Orman Köyleri Örneği)

Yasemin İNCE

Yüksek Lisans Tezi

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI
ISPARTA 2006

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER……..... i
ÖZET……... iii
ABSTRACT……. iv
ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR…….. v
SİMGELER (KISALTMALAR) DİZİNİ…… vi
ŞEKİLLER DİZİNİ…….. vii
EKLER DİZİNİ……..... viii
1. GİRİŞ…… 1
2.KAYNAK ÖZETİ…….. 3
3.KAVRAMSAL VE TEORİK İRDELEME…… 9
3.1. Orman Köyü ve Orman Köylüsü…….. 9
3.2. Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Hakları……. 11
3.2.1. Yapacak Odun …….. 11
3.2.2. Yakacak Odun……... 17
3.2.3.Odun Dışı Orman Ürünleri……..... 18
3.2.4. İstihdam .....……. 19
3.2.5. Otlatma……... 19
3.3. Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yapacak Ve Yakacak Odun Yararlanma Hakları……..……..... 20
3.3.1. . Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yapacak Ve Yakacak Odun Yararlanma Haklarının Tarihsel Gelişimi……... 21
3.3.2. Anadolu'da Düzenli Ormancılığa Geçiş Çabaları…… 23
4. MATERYAL VE YÖNTEM…….. 26
4.1. Materyal……... 26
4.1.1. Araştırma Alanının Genel Tanıtımı……... 26
4.1.1.1. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü..... 26
4.1.1.2. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü……... 28
4.1.1.3. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü…….. 30
4.2. Yöntem……... 34
5. BULGULAR VE TARTIŞMA…….. 36

5.1. Verilen Zati Yapacak Fiyatlarının Hesaplanması……. 36
5.2. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları……..…… 37
5.3. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları……..…….. 38
5.4. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları……. 40
5.5. Isparta, Eğirdir ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlükleri'nin Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Hakları Çerçevesinde Vazgeçtikleri Gelirler…..……..... 41
5.6. Isparta, Eğirdir ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlükleri'nin Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Hakları Çerçevesinde Vazgeçtikleri Gelirlerin Fiyat İndeksiyle Değerlendirilmesi…..……... 43
6. SONUÇ…… 48
7. KAYNAKLAR……. 51
ÖZGEÇMİŞ…….. 54
EKLER…….. 55

ÖZET

Yüksek lisans tezi olarak sunulan araştırmada, ilk önce Isparta Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı Eğirdir, Sütçüler ve Isparta Orman İşletme Müdürlükleri bünyesinde bulunan 149 adet orman köylerine on yıllık bir süre zarfında verilen zati yapacak miktarları, zati yapacak ve yakacak defterleri incelenerek bulunmuştur. Daha sonra köylüye verilen bir m^3 zati yapacak fiyatı ile bir m^3'lük zati yapacağın piyasa satış fiyatı bulunarak aradaki fark köylüye sağlanan gelir olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada şu önemli sonuçlara ulaşılmıştır:

- Orman köylerine verilen zati yapacak miktarları her köyde farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar üzerinde köylerin nüfusu, orman deposuna bulunan uzaklık, bazı köylerin odun dışı yapı malzemeleri kullanmaları gibi etkenler etkili olmaktadır.

- Elde edilen veriler yapılacak diğer çalışmalar için bir temel durumundadır. Ancak, elde edilen veriler doğrultusunda orman işletme müdürlüklerinin on yıllık bir zaman diliminde, köylü pazar satışı olarak verdiği fiyatların orman idaresi tarafından açık artırmalı fiyatları ile piyasaya satıldığı varsayılarak işletmenin elde edeceği gelirler belirlenmiştir. İşletmenin elde edeceği gelirler ile köylü pazar satışı olarak köylüden tahsil edeceği tutarlar karşılaştırılarak, her iki rakam arasındaki fark köylüye sağlanan ekonomik katkı olarak alınmıştır. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü 1082166779000 TL., Isparta Orman İşletme Müdürlüğü 384909798300 TL. ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü için 628797528000 TL. olarak bulunmuştur.

- Araştırmada, örnek bir köy seçilerek vak'a çalışması yapılmıştır. Bu köyün seçiminde, hane sayısının az olması, verilen zati yapacak miktarının oldukça az olması etkili olmuştur. Köy halkının yaşam koşulları ve düzeyleri, gelir kaynakları, eğitim olanakları, nüfus ve hane sayısı, alt yapı durumu, köy yönetim şekli, arazi kullanım şekli, iklim ve coğrafi konum v.b. gibi özelliklerine yer verilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Orman Köyleri, Zati Yapacak ve Yakacak İhtiyaç

ABSTRACT

In this thesis, first of all, the amounts of private necessity and fuel supports (for 10 years duration) which were supplied for the 149 villages connected to were determined Isparta, Eğirdir and Sütçüler Forest Managing Directorates of Isparta Forest Region Directorate. Then, the difference between the real cost and market cost of the private necessity was determined and this difference was given to the villagers as gainings.

Conclusion of this research can be summarized as;

- Amount of the building materials given to the desert village changes form village to village. Reason fort his difference is the population of the village, distance to the desert stock and the preference of other building materials such as wood by some villages.
- Obtained datas are fundamental for other investigations. But, by considering the data, and assuming that the costs in the village bazaar are same with those in auction during sales carried out in market by Forest Management Directorate in ten years time interval incomes of the directorate were determined. By comparing the incomes will be obtained by directorate and those taken from the villagers as villager bazaar product , the difference was named as the economical support for villagers and this difference was determined for each directorate and these values can be given as follows; 1082166779000 TL. for Eğirdir Forest Management Directorate, for 384909798300 TL.Isparta Forest Management Directorate and 628797528000 TL. for Sütçüler Forest Management Directorate
- In this study, a pilot village was chosen to elaborate. In this choice, the parameters such as less number of house and small amount of building material consumption were considered. Other parameters such as; life conditions and levels, gainings, educationalconditions, number of house, population, condition of substructure, government of the village, type of estate usage, climate and geographical condition were not considered.

KEY WORDS: Forest Village, Private Necessity and Fuel Needs

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

"Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Haklarının Ekonomik Boyutu (Isparta İli Orman Köyleri Örneği)" adlı bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Bölümü Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışma, SDÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetim Birimi (Proje no:04 YL 956) tarafından desteklenmiştir.

Bu tez konusunu vererek üzerinde çalışmama olanak sağlayan ve bu çalışmanın hazırlanması sırasında bana değerli fikirleriyle önderlik eden Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet TOLUNAY 'a en içten şükranlarımı sunarım.

Araştırmalarım sırasında ve yazım aşamasında yardımlarını gördüğüm Sayın Hocalarım Yrd. Doç. Dr. Hasan ALKAN ve Dr. Mehmet KORKMAZ'a, idari yardımlarından dolayı Anabilim Dalı Başkanımız Prof. Dr. Abdullah GEZER'e ayrıca teşekkürlerimi sunarım. Tezimin veri toplama aşamalarında yardımlarını gördüğüm Isparta Orman Bölge Müdür Yardımcısı Bilal ÇALIMLI ve Orman İşletme Şefi Sibel KORKMAZ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Hayatım boyunca ve bu çalışmayı hazırlamam sırasında benden desteklerini esirgemeyen aileme sonsuz sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Isparta 2006 Yasemin İNCE

SİMGELER(KISALTMALAR) DİZİNİ

BYKP	Beş Yıllık Kalkınma Planı
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
ha	Hektar
km	Kilometre
km^2	Kilometrekare
m^3	Metreküp
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
TL	Türk Lirası

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 4.1 Isparta Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan 31. ve 32. Madde Kapsamına Giren Köy ve Kasabalar..... 27

Çizelge 4.2 Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan 31. ve 32. Madde Kapsamına Giren Köy ve Kasabalar..... 29

Çizelge 4.3 Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan 31. ve 32. Madde Kapsamına Giren Köy ve Kasabalar..... 31

Çizelge 5.1 Çz-Çk Tomruk Yeni İnşaat Zati Yapacak Satış Fiyatları……..... 36

Çizelge 5.2 Çz-Çk Tomruk Tomruk Zati Yapacak Satış Fiyatları……..... 36

Çizelge 5.3 Çz-Çk Tomruk Piyasa Satış Fiyatları..... 37

Çizelge 5.4 Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 yılları arası Verilen Zati Yap. Mik.(m^3)… 37

Çizelge 5.5 Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 yılları arası Verilen Zati Yap. Mik.(m^3)… 39

Çizelge 5.6 Isparta Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 yılları arası Verilen Zati Yap. Mik.(m^3)… 40

Çizelge 5.7 Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün 10 Yıllık Dönemde Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı..... 42

Çizelge 5.8 Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'nün 10 Yıllık Dönemde Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı..... 42

Çizelge 5.9 Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'nün 10 Yıllık Dönemde Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı..... 42

Çizelge 5.10 Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı..... 44

Çizelge 5.11 Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'nün Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı..... 44

Çizelge 5.12 Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'nün Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı..... 44

EKLER DİZİNİ

Sayfa

EK.1 Isparta İli Orman Köylerinin Nüfusu, Hane Sayısı ve En Önemli Gelir Kaynakları..... 55
EK.1.1 Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'ne Bağlı Köy ve Kasabalar..... 55
EK.1.2 Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'ne Bağlı Köy ve Kasabalar..... 56
EK.1.3Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'ne Bağlı Köy ve Kasabalar..... 57
EK.2 Akbelenli Köyü Vak'a Çalişması..... 59
EK.3 Akbelenli Köyü'nün Fotoğrafları..... 64
EK.3.1 Akbelenli Köyünden Bir Görünüm..... 64
EK.3.2 Akbelenli Köyünden Bir Farklı Görünüm..... 64
EK.3.3 Akbelenli Köyünde Yaşayan İnsanlar..... 65
EK.3.4 Akbelenli Köyü Sınırları İçindeki Bir Tarım Arazisi..... 65
EK.3.5 Akbelenli Köyünde Yapacak Odunun Kullanıldığı Bir Yer..... 66
EK.3.6 Akbelenli Köyünde Yakacak Kullanımına Bir Örnek..... 66
EK.3.7 Akbelenli Köyü Sınırları İçindeki Bir Orman Alanı..... 67
EK.3.8 Akbelenli Köyüne Ait Bir Çeşme..... 67
EK.3.9 Akbelenli Köyüne Ait Bir Sağlık Ocağı..... 68
EK.3.10 Akbelenli Köyünde Hayvancılık Yapılan Bir Alan..... 68

1.GİRİŞ

Orman-köylü ilişkileri, köylülerin asırlar boyu ormandan düzensiz faydalanmaları ile başlamış, günümüzdeki boyutlara ulaşmıştır. Faydalanmaların orman köylülerine hak olarak verilmesi, 1870 tarihli Orman Nizamnamesi ile başlamıştır. 11 Ekim 1920 tarih ve 39 sayılı baltalık kanunundan 31 Ağustos 1956 gün ve 6831 sayılı orman kanununa kadar geçen 36 yıl içinde çıkarılan yasalar, genelde orman- köylü ilişkilerini ormandan faydalanma hakları açısından düzenlemeye çalışan kanuni imkanlar görünümündedir.

Öte yandan diğer etkenler dikkate alınmadan, orman köylülerinin içinde bulundukları sosyo-ekonomik durumun iyileştirilmesine yönelik ciddi ve gerçekçi tedbirler alınamadığından, sağlanan kanuni faydalanma hakları orman köylü ilişkilerinin düzenlenmesini sağlayamamış ve köylünün ormana olan baskısının hafifletilmesi için, yasal fakat ekonomik ve sosyal niteliği olmayan, polisiye önlemler getirilmeye çalışılmıştır. Ancak, orman köylüsünün, ormanlara yaptığı baskının, polisiye tedbirlerle önlenemediği artan orman suçlarından anlaşılmıştır. İlk defa 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 13.maddesi ile orman köylülerinin kalkındırılması düşüncesi getirilmişse de uygulamanın gerçekçi, plânlı ve projeli olarak ele alınmamış olması, umulan sonucu sağlayamamıştır.

Orman varlığımız ile orman içinde yer alan 19020 orman köyünde yaşayan orman köylüsünün birbirleriyle organik bir bütünlük ve çok yönlü etkileşim içinde olduğu görülmektedir. Alan, servet, artım ve diğer nitelikleri belli ve sınırlı olan orman varlığımız ile hayat seviyesi toplumun en gerisinde bulunan, orman köylüsünün karşılıklı çok çeşitli sorunları bulunmaktadır. Her ne kadar ormanların işletilmesi ve işletmeye açılması bu köylülerin katkılarıyla oluyorsa da, içinde bulundukları sosyal ve ekonomik yönler nedeniyle orman-köylü ilişkileri olumsuz yönden etkilenmektedir.

Orman köylüleri geçimlerini dar ve sarp tarım topraklarından ilkel bir teknoloji ile, orman içi otlak ve meralardan yine ilkel, hayvancılıkla ve çeşitli ormancılık faaliyetlerinde çalışmakla sağlamaktadırlar. Tarım yapılan toprakların büyük çoğunluğu arazi kullanma kabiliyeti bakımından, orman ve mera olması gereken VII.

sınıf topraklardır. Zaten ülkemizde elverişli tarım topraklarının bittiği yörelerden itibaren yanlış arazi kullanımı kendini hissettirmektedir.

Orman köylerinde arazinin yapısı ve demografik özellikler, zaten yetersiz olan tarımsal alanlarda giderek parçalanmaya neden olmuştur. Bu nedenle işletmelerin bütünlüğü bozulmuş ve büyüklükleri köylünün geçimini sağlamak için gerekli tarım alanı düzeninin çok altına düşmüştür. Bununla birlikte, konuyla ilgili yeterli sayıda ve kapsamda araştırma henüz yapılamamıştır. Bu nedenle " Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Haklarının Ekonomik Boyutu (Isparta İli Orman Köyleri Örneği)" konulu bu çalışma yüksek lisans tezi olarak ele alınmıştır.

Araştırma, altı ana başlık altında sunulmuştur. Giriş bölümünde araştırma konusunun önemi vurgulandıktan sonra kaynak özeti bölümünde konuyla ilgili yapılmış benzer çalışmaların kısa özetleri verilmiştir. Kavramsal ve Teorik İrdeleme bölümünde Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Hakları geniş bir çerçevede incelenmiştir. Materyal ve Yöntem kısmında ise çalışma alanına ait Isparta, Eğirdir ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlüklerine bağlı köylere ait genel bilgiler verilmiştir. Bulgular ve Tartışma bölümünde Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'nün orman köylülerinin orman kaynaklarından yararlanma hakları çerçevesinde vazgeçtikleri gelirler yıllar itibariyle verilmiştir. Ekler kısmında ise, Isparta, Sütçüler ve Eğirdir Orman İşletme Müdürlüklerine bağlı köylerde 1984-2005 yılları arasında verilen zati yapacak miktarları grafiklerle gösterilerek, örnek köy olarak seçilen Akbelenli Köyü Vak'a çalışması da verilmiştir. Elde edilen bilgilerle sonuç bölümü oluşturulmuştur.

2.KAYNAK ÖZETİ

Bu ana başlık altında, orman köylülerinin orman kaynaklarından yararlanma haklarına ilişkin dünya ve Türkiye ormancılık literatüründe bulunan ve çalışma konusuyla doğrudan ilgili olan bazı önemli yayınlar özetlenmiştir.

Çalışmanın başlangıcından sonuçlandırılıncaya kadar başvurulan yayınlar, aşağıda tarih sırasıyla verilmiştir.

Geray ve Acun (1980), orman köylülerinin kentlileşmesi ve orman köy ilişkilerini inceledikleri araştırmada, köyde ve kentte bulunan iki ortalama insan fotoğrafı çekerek, farklılıklarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada kentleşme bir süreç olarak kabul edilmiş, bu sürecin başlangıcında ve kentteki bir yerinde iki ayrı görüş elde etmek istemişler, bu amaçla uygulanmak üzere 114 konuda bilgi almak için bir anket formu hazırlanmışlar. Anket, Safranbolu ilçesinde bulunan ve tesadüfi olarak seçilen 10 köy ve Safranbolu'dan İstanbul'a göç etmiş kişiler arasında uygulanarak, İstanbul'da 68, Safranbolu köylerinde de 100 denekle çalışmışlar. Anket çalışmaları bitirildikten sonra, köylerde ve kentlerde uygulanan anket formlarının ayrı ayrı dökümleri yaparak, elde edilen bulguları karşılaştırarak kritiğini yapmışlardır.

Tolunay (1989a), sosyal ormancılık uygulaması ve orköy konulu çalışmada sosyal ormancılık üzerine düşünceler ve önerilere yer vermiş, "sosyal ormancılık" kavramını irdeleyerek, sosyal ormancılık nedir? sorusuna bir ölçüde cevap vermeye çalışmıştır.

Tolunay (1989b), ormancılık üretim teknikleri içerisinde değişik üretim tekniklerinin, çeşitli ürün kombinasyonlarının ,ekonomik değer taşıyan orman yan ürünlerinin üretimini sağlayabilen üretim tekniklerinin dahil edilmesi ile refahın orman içi veya kenarı yerleşim birimlerine yayılmasının mümkün olduğu ve Ege Bölgesinde bu tür uygulamalara yer verilerek ormancılık faaliyetleriyle ekonomik açıdan etkilenen kişilere getirilecek refah ormancılık çalışmalarının benimsenmesini ve ormanların korunmasını sağlayacağını vurgulamıştır.

Tolunay (1991a), orman köylülerinin arazi kullanımını; I.Kullanım Alanı (İskan, Küçük Bahçe Tarımı, Ahır Hayvancılığı), II.Kullanım Alanı (Tarım, Mera, Bozuk Orman Alanları) ve III.Kullanım Alanı (Henüz Bozulmamış Orman Alanları) olarak sınıflandırarak, orman köylerindeki arazi kullanımının genel yapısı ile orman köylerinin ormanlarımız ile ilişkisini ortaya koyarak çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Tolunay (1991b), sosyal ormancılık bölümü uygulamalarında kazanılan deneyimleri incelediği araştırmada, insan kitlelerini tanıma ve algılama yöntemleri ile, Türkiye de uygulanacak sosyal ormancılık projelerinde oluşturulması gerekli personel ve organizasyon mekanizmasını açıklamakta, ayrıca sosyal bir varlık olarak insanları belirli bir amaç etrafında toplamak ve bu amaca yöneltmek için izlenebilecek halkla ilişkiler araçlarını pratik deneyimlere dayanarak ortaya koymaktadır.

Tolunay (1991c), Batı Karadeniz Bölgesinde uygulanabilecek 4 sosyal ormancılık modelini detayları ile açıklamıştır. Ayrıca, uygulanması esnasında kullanılan personel ve organizasyon sistemini de tanıtmıştır.

Tolunay (1992a), Türkiye Ormancılığının sosyal yaklaşım safhaları incelenerek, bugüne kadar Türkiye Ormancılığında yaşanılan sosyal yaklaşımlardan ORKÖY ile Sosyal Ormancılığın çeşitli açılardan karşılaştırılmasının gerekliliği üzerinde durmuştur.

Tolunay (1992b), sosyo - ekonomik kırsal ormancılık sorunlarının kaynağı, neden sosyal ormancılık, nasıl bir ORKÖY, konularına değinmiş ve ORKÖY ile sosyal ormancılığın aynı amaçları farklılaştırmak isteyen çalışmalar olduğunu ifade etmiş ve kırsal yöredeki sosyo-ekonomik sorunların çözümüne yönelik irdelemelerde bulunmuştur.

Tolunay (1992c), “Toplum Ormancılığı” na ilişkin irdelemelerde ve tespitlerde bulunarak, bu kavramın sağlıklı zeminlere oturtulmasının gerekliliği üzerinde durmuştur.

Tolunay (1992d), Türkiye'deki orman köylerinin sosyo-ekonomik sorunlarını irdelemiş ve analiz etmiştir. Ayrıca, bu sorunların çözümü için iki önemli nokta üzerinde durarak, bu noktalara göre, sosyo-ekonomik kırsal ormancılık sorunlarının çözüm şekli ortaya koymuştur.

Tolunay (1992e), Türkiye'de insan ve orman arasındaki sosyo-ekonomik ormancılık sorunlarını çözme doğrultusundaki yaklaşımları tarihsel açıdan bir sıralama yapmıştır. Bu safhaları ORKÖY öncesi sosyal yaklaşım safhası, ORKÖY dönemi (1970-1982 yılları), ORKÖY sonrası (1982-1986) sosyal yaklaşımlar, sosyal yaklaşımlar safhası (1986-1991) olarak dört safhaya ayırmış ve bu dönemlerde sosyal yaklaşımlar hakkında bilgi vermiştir.

Yalınkılıç ve Türker (1992e), çalışmada sadece ekonomik bir enerji kaynağı değil, aynı zamanda çevre kirliliği ve karbon çevrimi açısından da fosil yakıtlardan son derece üstün olan biokütlenin yoğunlaştırılması suretiyle elde edilen "yakıt biriketi" nin, nasıl üretildiği, evde ve endüstride kullanımını ve ekonomisini inceleyerek, Türkiye ormancılığının kronik sorunu haline gelen "yakacak odun"a alternatif yönleri tartışmışlardır.

Gümüş (1993), ORKÖY tarafından ilçe bazında yapılan kalkınma planlarının başarıya ulaşmamasının nedenleri üzerinde durmuştur. Çok boyutlu analiz tekniklerinden "Faktör Analizi" ve "Diskriminant Analizi" üzerinde durmuş ve bunlardan nasıl yararlanılabileceği hakkında bilgi vermiştir.

Tolunay ve Arkadaşı (1993), ülkemizin ve ormancılığımızın daha iyi sonuçlara ulaşabilmesi için sosyal ormancılık konusu ile ORKÖY uygulamaları bir odak noktasında birleştirmeye çalışmış ve ORKÖY'ün sosyal ormancılık uygulamalarını yapan bir Genel Müdürlük olarak kurumlaşması gerektiğini belirterek, sosyo-ekonomik sorunların çözümüne yönelik öneriler vermiştir.

Türker ve Yazıcı (1993), kırsal kesimde ısınma amaçlı olarak büyük boyutlarda ve israf derecesinde gerçekleştirilen yakacak odun tüketimi ve bu tüketimi etkileyen sosyal-ekonomik-kültürel ve coğrafik değişkenlerin etki biçimlerini istatistiksel analiz yöntemleriyle belirlemiştir. Bunun yanısıra, odun hammaddesinin endüstriyel

odun yerine, yakacak odun olarak tüketilmesinin ekonomik kaybınıda fiziksel ve ekonomik büyüklükler olarak ortaya koymuştur.

Türker ve Yazıcı (1994), Trabzon İli Maçka İlçesine bağlı 70 köyde yüz yüze gerçekleştirilen anket çalışmaları ile orman işletmesinin kayıtlarından yararlanarak, devlet ormanlarından her yıl orman işletmeleri ve orman köylüleri tarafından çıkarılan toplam odun hammaddesi miktarı ile devlet ormanlarının mevcut serveti ve bu servetin meydana getirdiği artım miktarını hesaplayıp karşılaştırarak ormanların kaç yılda tükeneceğini ortaya koymuşlardır.

Türker (1995), Devlet ormanlarından odun hammaddesinin yakacak olarak tüketilmesini etkileyen sosyal-ekonomik-kültürel ve coğrafik özelliklere sahip değişkenlerin belirlenmesini ve etki derecelerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma alanı olarak, Maçka Devlet Orman İşletmesi'ne ait köyleri seçmiştir. Çalışmada anket yönteminden yararlanmış ve korelasyon ve regresyon analizlerinden oluşan istatistiksel testler uygulayarak, köylerde yakacak odun tüketimleriyle; rakım, ilçeye uzaklık,ahşap ev oranı ve hayvan sayısı arasında pozitif yönde; tüpgaz tüketimi, korumalı ev ve kişi başına orman alanı arasında ise negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler belirlemiştir.

Özdönmez ve Arkadaşları (1996), orman-köy ilişkilerinin düzenlenmesi, orman köylülerinin bugünkü durumu, orman köylülerine sağlanan haklar ve orman köylülerinin kalkındırılmasına ilişkin yasal düzenlemelerin ne olduğu, ormanlarımızın işletme amaçlarının saptanması, ormanlardan yararlanmanın planlanması ve transportun tamamlanması, ağaçlandırma ve gençleştirme çalışmaları, erozyon kontrolü ve mera ıslahı çalışmaları, kavakçılık çalışmaları, enerji ormanı tesisi çalışmaları, tohum ve fidan üretim çalışmalarının yapılması gerekliliğine değinerek birçok öneride bulunmaktadırlar.

Ayaz ve Türker(1998a), Ordu İlinde orman sınırları dışına çıkarma uygulaması yapılan 24 yerleşim biriminde elde edilen bulguların değerlendirilmesinde, öncelikle bu alanları elinde bulunduran haneler grubu ile diğerlerini oluşturan grup arasında fark olup olmadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla; tespit edilen eğitim, yıllık gayri safi gelir, sahip olunan tarım alanı ve hayvan sayısı değişkenleri için gruplara

“t testi” uygulanarak, her değişken bire bir eşleme yöntemi ile karşılaştırılarak elde edilen bulgulara ulaşılmıştır.

Ayaz ve Türker (1998b), 2/B uygulamalarının yoğun olduğu bölgelerde görev yapmakta olan konu ile ilgili orman kadastro komisyon başkanları, orman işletme müdürleri ve orman kadastrosu ve mülkiyeti şube müdürlerine yönelik olarak düzenlenen anket çalışmalarıyla yetkililerin yaklaşımları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Özkan ve Arkadaşı (1998), Isparta İli orman köylerinin kalkınma planlarında plan ölçeğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma yöntemi olarak diskriminant analizi kullanılarak, Isparta ilinde ilçe bazında planlamanın il bazında planlamaya nazaran daha geçerli olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Akesen, Ekizoğlu ve Yurdakul (2002), ülkemizde ormancılık alanında, orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin önemi ile bu kooperatiflerin gelişimleri ele alınmıştır. Orman köylerinin nüfus özelliklerine değinilerek, orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin; orman ürünleri endüstrisi, kalkınma planları, Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğüyle olan ilişkileri ele alınarak, konuya ilişkin sorun ve öneriler ortaya konulmaktadır.

Gökçe ve Coşkun (2002), Sinop ili orman içi köylerinin kalkındırılabilmesinin koşul ve olanakları üzerinde durulmaktadır. Bölge orman içi köyleri, bölgeyi oluşturan iller, ilçeler ve havzalar bazında örneklendirilerek orman içi köylerin yaşam koşulları tespit edilerek, bölgedeki orman içi köylerin kalkındırılabilmesi için, iç dinamiklerin ve dış dinamiklerin yaşama geçirilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Karakaş (2002), çalışmasında Karabük İli Yenice İlçesi orman köylerinin mevcut durumlarının ortaya konulması ve karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Ülkemizde son yıllarda yaşanan ekonomik krizlerin orman köylümüz üzerindeki ekonomik ve sosyal etkisi, orman istihsal, sürgü ve nakliyat işlerindeki ekonomik girdilerin yetersizliği dolayısıyla orman köylüsüne mahallinde orman tali ürünlerinin üretilmesine yönelik projelerin geliştirilmesi ve ekonomik girdi sağlamasının ayrıca orman ekonomistlerindeki biyolojik çeşitliliğin korunması adına da ne kadar önemli olduğu gerçeği üzerinde durmuştur.

Türker, Öztürk ve Tiryaki (2002), ülkemizdeki odun dışı bitkisel ürün işletmeciliğini; ormancılık sektörü ve özel sektör kapsamında yasal,yönetsel ve kurumsal açılardan incelemiştir. Merkezi Trabzon İli Sürmene İlçesinde bulunan Bilgin Tarım Ürünleri Sanayi A.Ş.'nin ele aldıkları çalışmadamada, özellikle söz konusu şirket yardımıyla odun dışı bitkisel ürün işletmeciliğinde, tedarikten pazarlamaya kadar geçen süreçte karşılaşılan sorunları belirleyerek, bunlara ilişkin çözüm önerilerinde bulunmuştur.

Tolunay (2002), ORKÖY'ün planlama problemlerini araştırmış ve proje değerlendirme kriteri olarak net bugünkü değer, iç karlılık oranı ve fayda/masraf oranı kriterleri değerlendirmiştir.

Türker (2002), insan yaşamı açısından son derece önemli bir doğal kaynak olan ormanları; orman insan ilişkisi ve etkileşimi çerçevesinde ele almıştır. Bu kapsamda, insanların tarihsel süreç içerisinde orman kaynaklarından geleneksel yararlanma şekillerini ve günümüzdeki çağdaş yararlanma şekillerini; Dünya ve Ülkemiz açısından değerlendirmiştir.

3. KAVRAMSAL VE TEORİK İRDELEME

3.1. Orman Köyü ve Orman Köylüsü

Bugün ülkemiz ormanları içerisinde ve bitişiğinde 19020 adet köyde yaşayan takriben 7.1 milyon orman köylüsü ile orman varlığımız ve ormancılığımızın arasında hemen hiçbir ülkede rastlanmayan özel ilişkiler bulunmaktadır. Orman köylerinde; göç olgusuna rağmen nüfus giderek artmaktadır. Her ne kadar III.B.Y.K.P. da ülkemizde yerleşim dokusunun kentler lehine değişeceği, 1995'lerde nüfusun %75'inin kentlerde, %25'inin köylerde yaşayacağı varsayımı yapılmışsa da, kırsal alanda giderek azalacağı düşünülen köylü nüfusu ve özellikle orman köylüsü nüfusu tersine artmaktadır.(OMD, 1992)

Kentlerden uzak, sarp ve dağınık yerlerde kurulu olduklarından orman köyleri, kamu yatırımlarından, bilhassa sosyal altyapı (yol, su, elektrik, vb.) yatırımlardan, çok düşük oranda yararlanabilmiştir. Örneğin Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (I.B.Y.K.P.) döneminde kamu yatırım harcamalarında kişi başına düşen pay kentlerde 836 TL., köylerde 247 TL., ve orman köylerinde 46 TL.'dir.II.B.Y.K.P. döneminde söz konusu değerler sırasıyla, 1259 TL., köylerde 409 TL. ve 80 TL olarak gerçekleşmiştir. düşmüştür. Özetle durum benzer şekilde devam etmiştir.

Orman köylüleri geçimlerini çok dar ve sarp tarım topraklarından ilkel bir teknoloji ile, orman içi otlak ve meralardan ilkel hayvancılıkla ve çeşitli ormancılık faaliyetlerinde çalışmakla sağlanmaktadır. Tarım yapılan toprakların büyük çoğunluğu arazi kullanma bakımından orman ve mera olması gereken VII. sınıf topraklardır. Zaten ülkemizde elverişli tarım topraklarının bittiği yörelerden itibaren yanlış arazi kullanımı kendini hissettirmektedir. Orman köylerinde, arazi yapısı ve demografik özellikler, zaten yetersiz olan tarımsal alanlarda giderek parçalanmaya neden olmuştur. Bu nedenle işletmelerin bütünlüğü bozulmuş ve büyüklükleri köylünün geçimini sağlamak için gerekli tarım alan düzeyinin çok altına düşmüştür. (OMD, 1992)

Yapılan bir incelemeye göre; orman köylerinde bir aileye düşen tarım alanı orman dışında yaklaşık 48 dekar, orman içinde yaklaşık 27 dekar olarak tespit edilmiştir.

Oysaki 1757 sayılı Toprak Reformu Kanununda, çiftçi aileleri için sulu ve kuru topraklarda gerekli optimal tarım alanı büyüklükleri, orman köylüleri için yukarıda verilen değerlerin çok üstünde bulunmaktadır (Bir çiftçi ailesine gereken; en az sulu arazi 300 dekar, en az kuru arazi 474 dekar). Bu şartlarda orman köylerinde de yapılan tarım ve hayvancılığın özelliklerine değinmek gerekirse; orman köylerinde genellikle kuru tarım alanı bulunmaktadır. Sulanan alan, genel alanın % 11'ini oluşturmaktadır.

Yeterli toprağı olmayan orman köylüsü tarım yapabilmek için, orman topraklarından yararlanmakta, ormandan açılan topraklarda yapılan tarım, erozyon etkisiyle verim bakımından kısa süreli olmakta ve tarımdan devamlı olarak aynı verimin alınamayışı köylünün geçimini zorlaştırmaktadır. Yine, orman köylerinde, bilhassa dağlık yerlerde, hayvancılık en önemli geçim kaynaklarından biri olmaktadır. Ancak tarımımızda çayır ve otlakların bilimsel olarak yetiştirilmemesi ve ahır hayvancılığının yerleşmemiş olması nedenleriyle, hayvanların önemli bir bölümü ormanlarda otlatılmakta çoğunluğunu keçinin teşkil ettiği hayvanlardan alınan verim, diğer bölgelere nazaran çok düşük bulunmaktadır.

Orman köylülerinin en önemli gelir kaynaklarından biri olan çeşitli ormancılık faaliyetleri tarımın yapılabildiği yılın belli aylarına isabet etmektedir. Bu nedenle orman köylüsünü düzenli işlendirilmesi imkânı bulunmamaktadır. Ormancılık çalışmaları plan ve programlarının gereği gibi gerçekleşmesi ve entansif ormancılığın uygulanması ile bu orman köylülerinin işlendirme oranının artacağı tahmin edilebilse de, orman köylülerinin tamamının ormancılık sektörü tarafından işlendirilmesi imkanı bulunmamakta, diğer sektörlere ait program ve projelerin geliştirilmesi mutlaka gerekmektedir.(Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı Dergisi, 1987)

Orman köylerinde ulaşım yetersizliği nedeniyle pazarlama konusu da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, tarımsal kredilendirme yetersiz olup, karşılık ve teminat gösterme imkânları çok sınırlı olduğundan banka kredilerinden yararlanma oranları çok düşüktür. Bütün bunların sonucu olarak da, orman köylerinde kişi başına gelir,ülke ortalamasına göre çok düşük seviyede bulunmakta olup, ülkenin en fakir bölümünü oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalara göre orman

köylerinde kişi başına düşen gelir, kişi başına milli gelirin %56'sı kadardır (DPT, 1985).

Ülkemiz ormanları genellikle kıyı bölgelerinde bulunmakta buna karşılık, orman köyleri bu bölgelerin, iklim ve topografik bakımdan güç ve sarp yerlerinde bulunmaktadır. Ormanlarımızın bulunduğu bölgelerde (mezra, kom, mahalle ve köy gibi) çok dağınık bir şekilde yerleşmelerin tarihsel bir başlangıcını kesinlikle belirlemek mümkün olmamakla beraber, bu durumun siyasi güçlerin, savaş ve istilaların uzun süre tekrarlanması ile Anadolu'nun çok özel konumuna bağlı olduğu ifade edilebilir.(DPT, 1985)

1974 yılında yapılan bir araştırmaya göre bulundukları yerlerde kalkındırma imkanları olmayıp, başka yerlere nakledilmeleri gereken orman köyü sayısı 3192 olarak tespit edilmiştir. Morfolojik ve topografik durumları icabı her an tabii afetlere maruz olan köyler toplamı orman köylerinin % 20'sini teşkil etmektedir.(DPT, 1985)

3.2. Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Hakları

Devlet ormanları içinde ve kenarında yaşayan köylü halkın, bu ormanlarla olan ilişkilerini düzenlemek amacıyla başvurulan tedbirlerden birisi de, Devlet ormanlarından köylülere bazı yararlanma hakları sağlanmasıdır. Bu haklar, ormanlardan yapacak ve yakacak odun almak, tohum ve meyve toplamak, hayvan otlatmaktır.

3.2.1. Yapacak Odun

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 31. Maddesi gereğince, mülki hudutları içinde verimli Devlet Ormanı bulunan köylerde köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan ihtiyaç sahibi hane reislerine köyde barınmaları için yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ile köy halkının müşterek ihtiyacı olan okul , cami, sağlıkevi, köy yolu köprüsü ve köy konağı ihtiyaçları için yapacak emval bu

ormanlar civarındaki istif veya satış istif yerlerinden tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif masrafları alınmak suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere verilir.

Haksahiplerine verilecek yapacak emval miktarları, ev için, 6 nüfusa kadar (6 dahil) 12 m^3, 6 nüfustan fazla ailelerde beher fazla nüfus için 1 er m^3 ilavesiyle azami 16 m^3, ahır için 3 m^3, samanlık için 2 m^3, ambar için 1 m^3 olarak verilmektedir. Bu maddeye giren inşaatlar için hak sahiplerinin talebi halinde bu yapacak emval yerine, karşılığı idarece nakit olarak ödenir. Ev, ahır, samanlık, ambar ve kümesin yeni olarak yapıldığı tarihten itibaren en az on yıl, tamir için, tamir ihtiyacının verildiği tarihten itibaren ise en az beş yıl geçmedikçe tekrar tamir ihtiyacı verilemez. Tamiratlar için ise, en yakın istif veya satış istif yerlerinden maliyet bedelinin üçte biri üzerinden emval verilir veya karşılığı idarece nakit olarak ödenir.

Haksahibinin yeni inşaat için tesbit edilen kerestelik emval miktarının tamamını veya bir kısmını nakit olarak talep etmesi halinde bu miktara tekabül eden aynı cins ve nevideki kerestelik emvalin satış yapıldığı işletmesindeki son üç aylık açık artırmalı satış fiyatı ortalamasından, tarife bedeli ve fiili masraflar düşüldükten sonra hesaplanan meblağın yüzde doksanı (%90) nakit olarak kendisine ödenir.

Haksahibinin tamirat ihtiyacını nakit olarak talep etmesi halinde ise, daha önce belirtilen esaslar dahilinde hesaplanan son üç aylık açık artırmalı satış fiyatı ortalamasından maliyet bedelinin üçte biri düşüldükten sonra hesaplanan meblağın yüzde doksanı (%90) nakit olarak kendisine ödenir.

Nakit ödeme yapılabilmesi için haksahibinin, köy ihtiyar heyeti huzurunda, kendisine kefil olacak aynı köy nüfusuna kayıtlı olan ve en az üç hane sahibi ile birlikte müştereken imzalayarak düzenleyecekleri taahhütnameyi ilgili orman işletme şefliğine vermesi gerekir. Orman işletme şefliğince taahhütnamenin işletme müdürlüğüne intikal ettirilmesinden sonra, ödenecek meblağın yüzde ellisi (%50) inşaatın temel duvarının su basmanı seviyesine çıkmasını müteakip, kalan yüzde ellisi (%50) ise kaba inşaatın tamamlanmasından sonra olmak üzere iki defa ödenir.

Haksahibi aldığı nakiti gayesine uygun olarak bir yıl içerisinde kullanmak zorundadır. Tamiratlar için ise ödenecek meblağın yüzde yüzü (%100) bir defada ödenir. Ancak, ödemeyi müteakip bir yıl içinde tamiratın tamamlanması zorunludur.

Haksahiplerine, tespit edilen ihtiyaçlar 3. sınıf emvalden verilir. Ancak, kapı ve pencere gibi doğramaya ihtiyaç olması halinde tespit edilen toplam ihtiyacın en çok %15 ine kadarı 2. sınıf emvalden verilebilir. Yanık orman sahalarından istihsal edilen ve usulsüz olarak kesilmiş emvalden hiçbir surette zati ihtiyaç verilmez.

Haksahiplerine satılan emval, satış tarihinden itibaren en geç 30 gün içinde istif veya satış istif yerlerinden kaldırılır. Zorunlu hallerde bu süre orman işletme şefliğince 15 gün daha uzatılabilir. Bu süre zarfında da, yapacak emvali istif veya satış istif yerlerinden kaldırmayanların satışları iptal olunarak kendilerinden alınan emval bedelleri yılı içerisinde işletmesince iade edilir.

Nakit ödeme hallerinde işletmesindeki kerestelik emvalin son üç aylık açık artırmalı satış fiyatı ortalamalarından, yeni inşaatlarda tarife bedeli ve fiili masraflar, tamiratlarda ise maliyet bedelinin üçte biri düşülür. Bu şekilde hesaplanan meblağın yüzde doksanı (%90) ödenir. 31'inci madde kapsamına giren köylerdeki haksahiplerinin ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes tamiratlarına lüzumlu yapacak emval için düzenlenecek tesbit tutanağına ilgili orman işletme şefi tarafından ekli örneğe uygun kereste metraj cetveli eklenecek ve ihtiyaçlar bu metraja göre verilecektir.

Yönetmelikte belirtildiği şekilde, tamirat için verilecek miktar, yeni inşaat için verilmesi öngörülen miktarın dörtte birini geçmeyecektir. Bir haksahibinin tamir için muhtelif yıllarda alacağı yapacak emvalin tamamı değil, tamir için her seferinde alacağı miktar yeni inşaat için verilmesi öngörülen miktarın dörtte birini aşmayacaktır.

Haksahipleri aldıkları nakiti gayesine uygun olarak bir yıl içerisinde kullanmak zorundadır. Aldıkları nakiti, bir yıl içinde amacı ile ilgili inşaat ve tamiratta kullanmayan haksahipleri hakkında Orman Kanununun 98. maddesi uygulanacaktır.

Tamir için ihtiyacının verildiği tarihten itibaren en az beş yıl geçmedikçe; ev, ahır, ambar, samanlık ve kümesin yeni olarak yapıldığı tarihten itibaren ise en az on yıl geçmedikçe tekrar ihtiyaç verilemez. Emval yerine, nakit ödeme esas ve usulleri Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nca tesbit edilir.

Mülki hudutları içinde verimli devlet ormanı bulunmasına rağmen, bu ormanlardan yapacağa elverişli emval istihsal edilmemesi veya istihsal edilen emvalin, haksahiplerinin yapacağı inşaat ihtiyaçlarına kafi gelmemesi veya o yıl istihsal yapılmaması hallerinde zati yapacak ihtiyaçları sırasıyla, bu yerlerin bağlı olduğu orman işletme şefliğinin, bu mümkün olmazsa aynı işletme müdürlüğünün birinci sınıf ve tahsise kapalı depoları hariç tutulmak kaydıyla, bu da mümkün olmadığı takdirde aynı bölge müdürlüğüne bağlı diğer işletmelerin birinci sınıf ve tahsise kapalı depoları hariç tutulmak kaydıyla en yakın istif veya satış istif yerlerinden tarife bedeli, kesme, taşıma ve istif masrafları alınmak suretiyle karşılanacaktır.

Ancak, yukarıda belirtildiği şekilde, aynı işletmece karşılanamayan ihtiyaçların diğer işletmelerden karşılanabilmesi için, bu ihtiyaçlara ait zati yapacak tesbit tutanakları bölge müdürlüğüne gönderilecek ve bölge müdürlüğünce de bütçe tertibi, istihsal ve stok durumu ile diğer tahsis yerleri dikkate alınarak bu ihtiyaçları hangi işletmelerden karşılanması uygun görülüyorsa tesbit tutanakları o işletmeye gönderilecek ve ihtiyaçlar o işletmenin istif veya satış istif yerlerinden karşılanacaktır. Bu yerlerdeki haksahiplerinin ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes tamiratları için lüzumlu yapacak emval ise, yine yukarıdaki esaslar dahilinde maliyet bedelinin üçte biri üzerinden verilecektir.

Ancak, mülki hudutları içinde sadece baltalık olarak işletilen verimli devlet ormanı bulunan köylerdeki haksahiplerine, bu baltalık ormanlardan istihsal edilen yapacağa elverişli emvalden, yeni inşaat için tarife bedeli, kesme, taşıma (sürütme ve nakliyat) ve istif masrafları alınarak, tamirat ihtiyaçları için ise maliyet bedelinin üçte biri karşılığında zati ihtiyaç olarak verilecektir.

Bu yerler halkının yakacak ihtiyaçları tarife bedeli ile karşılanır. Satış istif yerlerinden karşılanması halinde ise kesme, taşıma ve istif masrafları ayrıca alınır.

Bu maddeye göre verilen yapacak emvalin gayesi dışında kullanılması ve başka bir yere taşınması yasaklanmıştır. Ancak, hak sahiplerinin ev ve müştemilatının tabii afete maruz bulunması, baraj veya gölet alanı içinde kalması veya hak sahibinin iskana tabi olması hallerinde yapacak emvalin ve enkazın nakline veya satışına müsaade edilebilir. Bu ihtiyaçların aynı köy halkı arasında devrine idarece izin verilebilir.

Köyden kesin olarak ilişkisini keseceklere ait sahipli yapıların enkazı Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın tespit edeceği esaslara göre nakledilebilir veya satılabilir.Bu madde hükümlerine göre verilen yapacak ile bunların enkazı ve yakacak odun haczedilemez.

Nakit verilmesi halinde, nakit ödeme amacı ile ilgili inşaat ve tamiratın yapılması zorunludur. Aksi halde 98 nci madde hükümleri uygulanır. Orman kanununun 31 nci maddesi kapsamın giren köylerdeki haksahiplerinin, yapacakları yeni ev, samanlık, ahır,ambar ve kümes inşaatları ile bunların tamiratı için verilecek yapacak emval yerine nakit talep etmeleri halinde, bu emvalin karşılığı olarak ödenecek meblağ, haksahibi için hangi cins ve neviden kerestelik tomruğun tesbiti yapılmışsa; haksahibine, aynı cins ve nevideki kerestelik tomrukların açık artırmalı satış fiyatı ortalamasına göre bulunacak nakit meblağ ödenecektir.

Yeni inşaat için tespit edilen kerestelik tomruk yerine, son üç aylık açık artırmalı satış fiyatı ortalamasından tarife bedeli ve fiili masraflar düşüldükten sonra hesaplanan mablağın yüzde doksanı (%90), tamirat ihtiyaçları için tesbit edilen kerestelik tomruk yerine ise, son üç aylık açık artırmalı satış fiyatı ortalamasından maliyet bedelinin üçte biri düşüldükten sonra hesaplanan meblağın yüzde doksanı (%90) nakit olarak ödenecektir.

Orman Kanununun 98. maddesi gereğince, aynı kanunun 31., 32. ve 33. maddelerine göre, zati ihtiyaçlar ve müşterek ihtiyaçlar için verilen orman emvalini, yerinde kullanmayıp her ne surette olursa olsun elden çıkaranlar, bunları veriliş gayesine uygun kullanmayanlar, yapacak emvalin vasfının bozulması sebebiyle izin almadan yakanlar, orman idaresinden izin almadan imal edilmek gayesiyle de olsa başka yere götürenler, kullandıktan sonra sökerek veya yıkarak enkaz halinde bulunduğu köy

hudutları dışına çıkaranlar veya yapacak emvali aldığı tarihten itibaren bir yıl içerisinde yapı sistemine uygun inşaatta kullanmayarak elden çıkaranlar ile bu madde de belirtilen her türlü emvali, her ne surette olursa olsun alan veya kabul edenler hakkında ve nakit ödeme durumunda naktin amacı ile ilgili inşaat ve tamiratın yapılmaması halinde mezkur kanun anılan 98. maddesi hükümleri uygulanır.

Yine 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 32. madesi gereğince, Mülki hudutları içinde verimsiz Devlet Ormanı bulunan köylerde, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan hane reisleri ile hudutları içinde verimli devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2.500'den aşağı olan kasabaların muhtaç halkına kendi ihtiyaçlarına sarfetmeleri şartıyla yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ihtiyaçları için bir defaya mahsus, okul, cami, köy yolu köprüsü ve köy konağı gibi köy müşterek ihtiyaçları için de ihtiyaç hallerinde olmak üzere, en yakın satış istif yerlerinden maliyet bedelinin üçte biri karşılığı yapacak emval verilir.
Bu yerler halkının yakacak odun ihtiyaçları her yıl en yakın istif yerlerinden maliyet bedelinin üçte biri ile karşılanır. Bu madde kapsamına giren ve nüfusu 2500 den aşağı olan kasabalardaki memurlar zati ihtiyaca haksahibi değildirler. 32. madde kapsamına giren köy ve nüfusu 2500 den aşağı olan kasabalardaki haksahiplerinin ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes tamiratları için tesbit tutanağı düzenlenmeyecek bu ihtiyaçlar mühendis veya fen memuru gibi yetkili teknik elemanlarca tanzim edilen ve belediye fen işleri veya il bayındırlık ve iskan müdürlüğü gibi yetkili mercilerce onaylanan kereste metrajına dayanılarak verilecektir.

Birinci fıkrada belirtilen köy ve kasaba hudutları dahilindeki ormanlardan ağaçlandırma, imar ve bakım gayesi ile yapılan kesimlerle elde edilen yakacak odunlar tarife bedeli ile bu köy ve kasaba halkına ihtiyaçları için verilir. 31. maddenin yasaklarla ilgili hükümleri bu madde için de geçerlidir.

Zati yapacak ve yakacak ihtiyaçların hangi bedeller üzerinden karşılanacağı ilgili maddelerde açıklanmıştır. Her ne kadar işletmelerin fiili masrafları farklı olmakta ise de, bu husus da gözönünde bulundurularak aynı bölge müdürlüğüne bağlı işletmelerde uygulanacak fiyatlarda mümkün mertebe bir beraberliğin sağlanmasında

fayda ve zaruret vardır. Bu itibarla, fiyatlar, bölge müdürlükleri ile işletmeler arasında müştereken tesbit edilmekte ve uygulama buna göre yapılmaktadır. Yönetmeliğin ilgili maddelerinde de belirtildiği gibi; maliyet bedelinin üçte birinden yapılacak satışlar için tarife bedeli, kesme, taşıma (sürütme ve nakliyat) ve istif masrafları toplamından az olmayacak bir fiyat tesbit edilecektir.

3.2.2. Yakacak Odun

31. madde kapsamına giren köy halkının yakacak ihtiyaçları, tarife bedeli ile karşılanır. Satış istif yerlerinden karşılanması halinde ise kesme, taşıma ve istif masrafları ayrıca alınır.

Tarife bedeli, OGM'ce belirlenmektedir. Bu bedelin üstüne kesme, taşıma ve istif masrafları da eklenmektedir. Aslında bu satış yöntemi OGM 'nin sosyal sorumlulukları gereği uyguladığı bir tahsisli satış olarak düşünülebilir.

32. madde kapsamına giren köyler halkının yakacak ihtiyaçları ise, her yıl en yakın istif yerlerinden maliyet bedelinin üçte biri ile karşılanır. Sınırları içinde yeterli derecede orman bulunmayan köylere bir defaya mahsus yapacak ve her yıl yakacak odun ihtiyacı maliyet bedeli ile satılmaktadır. Nitekim, orman kanununun 34'üncü maddesi gereğince sınırları içinde devlet ormanı bulunanların (orman kooperatifleri, orman köylüleri) üretim işinde çalışacak ürettikleri yapacak odunun %25'i ve yakacak odunun %80'ini bedeli üzerinden satılmaktadır.

Haksahiplerine verilecek zati yakacak emval miktarları, iklim şartları ve istihsal durumu dikkate alınarak, 6 ve daha az nüfuslu ailelere 12 stere kadar, 6 nüfustan fazla ailelere beher fazla nüfus için 1'er ster ilavesiyle en çok 22 stere kadar yakacak odun verilir.

Zati ihtiyaca haksahibi olanlar; köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturanlardan hane reisleri, birkaç ailenin birlikte oturması halinde yalnız hane sahibi, 18 yaşını bitirmemiş ancak evlenmiş ve ailesinin yanından ayrılarak yeni ev yapacak olanlar ile ana ve babaları ölmüş ve reşit olmayan çocukların ihtiyaçlarına sarfedilmek üzere bu çocukları temsil eden vasiler haksahibidir.

Haksahibi olmayanlar ise; köy nüfusuna kayıtlı olupta köyde devamlı oturmayanlar, köyde devamlı oturupta köy nüfusuna kayıtlı olmayanlar, yapacak emvali veya karşılığı parayı ve yakacak emvali yerinde kullanmayıp her ne suretle olursa olsun elden çıkaranlar, yapacak emvali veya karşılığı parayı ve yakacak emvali gayesi dışında kullananlar, yapacak emvali orman idaresinin izni olmadan imal edilmek gayesiyle de olsa başka yere götürenler, yapacak ve yakacak emvali her ne surette olursa olsun alanlar veya satanlar, yapacak emvali kullandıktan sonra izinsiz olarak sökerek veya yıkarak enkaz halinde bulunduğu köy hudutları dışına çıkaranlar, ile yapacak emvali veya karşılığı olan parayı aldığından itibaren bir yıl içinde Orman Kanununun 35'inci maddesinde belirtilen yapı sistemine uygun inşaatta kullanmayarak elden çıkaranlar haksahibi değildirler.

Orman Kanununun 31'inci, 32'inci ve 33'üncü maddelerine göre haksahiplerine verilen emval veya karşılığı naktin yerinde sarfedilip sarfedilmediği ve inşaatların yapı sistemlerine uygun olup olmadığı hususu Orman Kanununun 35'inci maddesindeki Yapı Sistemlerinin Tespiti ve Uygulaması Hakkındaki Yönetmelik gereğince takip ve kontrol edilir.

3.2.3. Odun Dışı Orman Ürünleri

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 37'inci maddesi gereğince, Devlet ormanlarından çıkarılacak tomruk, tel direk, maden direk, sanayi odunu, kâğıtlık odun, lif-yonga odunu, sırık, çubuk, yakacak odun, reçine, sığla yağı, çıra ve şimşir gibi yıllık üretim programına alınmış orman ürünlerinin dışındaki her nevi orman ürün ve artıklarını, tayin olunacak mıntıka ve süreler içinde toplayıp çıkarmaları için, öncelik sırasına göre 40. maddede belirlenen orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine veya işyerindeki veya civarındaki köylülere ilânen duyurulmak suretiyle ve tarife bedeli ödemeleri şartıyla izin verilir.

Bu yerlerdeki halkın veya kooperatiflerin bu işe istekli olmadıklarının veya iş güçlerinin yeterli bulunmamasının tespit ve tevsiki halinde, bu ürün ve artıkların

diğer isteklilerce toplanıp çıkarılmasına aynı şartlarla izin verilebilir veya orman idaresince istihsal olunup satılabilir.

Orman Genel Müdürlüğü'nce belirlenecek ormana zararlı ağaççıklar ve kökler ile diğer orman zararlılarının, orman idaresince tespit edilecek şartlarla kesilerek, köklenerek, sökülerek veya toplanarak ormandan çıkarılması için isteklilere izin verilebilir. Bunları kesen, kökleyen, söken veya toplayan kişilerden para alınmaz.

3.2.4. İstihdam

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 40'ıncı maddesi gereğince, Devlet ormanlarında ağaçlama, bakım, imar, yol yapımı, kesme, toplama, taşıma, imal gibi orman işleri; işyerinin ve işyerinde çalışacakların hangi mülki hudut ve orman teşkilatı hudutları içerisinde kaldığına bakılmaksızın, öncelikle işyerinde veya civarındaki orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine ve işyerindeki köylülere veya işyeri civarındaki orman işlerinde çalışan köylülere, işyerine olan mesafeleri ile iş güçleri dikkate alınarak gördürülür.

Yapılacak iş yukarıda belirtilen kooperatiflerin ve köylülerin iş güçlerinin yeterli bulunmaması veya işe ehil olmamaları veya aşırı fiyat istemeleri veya işin dağıtımı veya yapılması ile ilgili konularda çözülmesi mümkün olmayan ihtilaflar çıkarmaları gibi hallerde, bu işler; işyerine civar olmayan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine veya köylülere yaptırılabileceği gibi taahhüt yolu ile de yaptırılabilir. Bu işleri yapacak müteahhitlerden, işin mahiyet ve hacmine göre ormancı teknik eleman çalıştırmaları istenilir. Ayrıca bu taahhüde gireceklerden mali yeterlilik belgesi istenir.

3.2.5. Otlatma

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 20'inci, 21'inci., 22'inci ve 23'üncü maddeleri gereğince, Devlet ormanları içinde bulunan yaylak, kışlak ve otlaklarla sulama yerlerinde hakları olanlardan buralara hayvanlarıyla yahut hayvansız olarak girip

çıkmak isteyenler; bu yerlere orman idaresinin gösterdiği yollardan geçmeye ve ormanlara zarar vermemeye mâtuf tedbirlere riayete mecburdurlar.

Devlet ormanlarındaki otlaklara dışarıdan toplu olarak veya sürü halinde hayvan sokulup otlatılması, tanzim olunacak planlara göre orman idaresinin iznine bağlıdır. Planlar otlak zamanından evvel tanzim ve orman işletme müdürlüklerince tasdik olunur. Tarım ve Orman Bakanlığı, Devlet ormanları içindeki ağaçsız otlak, yaylak ve kışlakların tanzim ve ıslahı hususunda gerekli tedbirleri alır.
Arazi kayması ve yağmurlarla yıkanması tehlikesine maruz olan yerlerdeki ormanlarla, meskun mahallerin havasını, şose ve demiryollarını, toz ve kum fırtınalarına karşı muhafaza eden ve nehir yataklarının dolmasının önüne geçen veya memleket müdafaası için muhafazası zaruri görülen Devlet ormanları veya maki veya fundalarla örtülü yerler daimi olarak; tahrip edilmiş veya yangın görmüş devlet ormanları da istihsal ormanı haline gelinceye kadar Ziraat vekâletince muhafaza ormanı olarak ayrılabilirler.

3.3. Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yapacak ve Yakacak Odun Yararlanma Hakları

Devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ilk kez 1870 tarihli Orman Nizamnamesi ile doğmuş bulunmaktadır. Bu türlü haklar daha sonraki yıllarda çıkartılan çeşitli yasalarla bazı değişikliklere uğratılmıştır (ÖZDÖNMEZ, 1970). Halen yürürlükte bulunan 6831 sayılı Orman Kanunu da kendinden önceki yasalardaki yararlanma haklarını aynen benimsemiş ve devlet ormanlarının ürünlerinden köylülere, kişisel, ortak ve Pazar gereksinmelerini karşılamak amacıyla bir takım haklar sağlamış bulunmaktadır.

Gerçekten, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 31'inci maddesi gereğince, mülki sınırları içinde verimli devlet ormanı bulunan köylerdeki sürekli oturan ihtiyaç sahibi hane reislerine, köyde barınmaları için yapacakları ev, ahır, samanlık,, ambar ve kümes ile köy halkının ortak ihtiyacı olan okul, cami, sağlık evi, köy yolu köprüsü ve köy konağı ihtiyaçları için tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif giderleri alınmak

suretiyle yapacak odun verilmesi kabul edilmiştir. Bu türlü yapılar için hak sahiplerinin talebi halinde bu yapacak odun yerine karşılığında para da verilmektedir.

Onarımlar için ise, maliyet bedelinin üçte biri üzerinden yapacak odun verilmekte veya karşılığında para ödenmektedir. Ayrıca, bu köyler halkının yakacak odun ihtiyaçları da tarife bedeli üzerinden karşılanmaktadır.

Yine 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 32. maddesi gereğince, mülki sınırları içinde verimsiz devlet ormanı bulunan köylerde sürekli oturan ihtiyaç sahibi hane reisleri ile sınırları içinde verimli devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2500'den aşağı olan kasabaların muhtaç halkına yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ihtiyaçları ile okul, cami, köy yolu köprüsü ve köy konağı gibi ortak ihtiyaçları için maliyet bedelinin üçte biri karşılığı yapacak odun ve ayrıca aynı bedelle yakacak odun verilmektedir.

3.3.1. Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yapacak ve Yakacak Odun Yararlanma Haklarının Tarihsel Gelişimi

İlk insan yaşamını sürdürebilmek için gerekli besinlerini ormandan toplamayı, her türlü araç ve gerecini ağaçtan yapmayı öğrenmiştir. Böylece orman kaynaklarının insanlar tarafından ilk kullanım şekli ve orman alanları içindeki ilk yaşama biçimi ortaya çıkmıştır (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996). İnsanların hayvan beslemeye ve tarıma başlaması, ormanlarda hayvan otlatılmasına ve açmalara neden olmuş, açılan alanlar verimsiz duruma düşünce terk edilmiş ve yeni alanlara geçilmiştir (Dinler, 1993).

Ormanlar başlangıçta serbest ve düzensiz bir şekilde yararlanılan kaynak konumundadır. Ayrıca, ormanlar üzerinde kolektif mülkiyet söz konusudur (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996). Avrupa 'da yeni yerleşimler başladığında orman alanlarından tarımsal arazi elde etmek için brandwirtschaft denilen bir açmacılık metodu kullanılmıştır. Kuzey Avrupa'daki yapraklı ormanlarda güç uygulanan bu metot, Akdeniz Bölgesi Ormanları'nda kolaylıkla uygulanmış ve ormanlar yakılarak tarımsal alana dönüştürülmüştür. Brandwirtschaft metodu ile

yakılan orman alanlarında, yanan organik madde toprak verimini bir miktar artırdığından, ilk yıllar yeterli tarımsal ürün alınabilmiş, fakat zamanla toprak verimliliğinin azalmasıyla yeni orman alanlarında açmacılık yapılmıştır. Brandwirschaft metodu ile tarımsal alan elde edilmesi Ortaçağ boyunca devam etmiş ve İskandinav Ülkelerinde 19. yüzyıla kadar sürmüştür. Bu dönemde fizyografik düşüncenin de etkisiyle tarım alanlarının, orman alanları aleyhine genişlemesi kabul görmüş ve ülke kalkınmasının tarımsal kalkınmaya bağlı olduğu belirtilmiştir. Amerika kıtasının keşfi ile bu kıtaya göç eden göçmenler, brandwirschaft metodunu 18. yüzyıla kadar burada da uygulamışlardır (Lowry, 1977).

Ormanlardan faydalanmayı düzenlemek ve ormanları korumak için, ormanların mülkiyet durumunu belirleme gereği ortaya çıkmıştır. Feodalizm, ormanlardan herkesin özgürce yararlanmasına olanak veren kolektif (ortak) mülkiyet anlayışına son vermiştir. Avrupa'daki ormanlar, feodal yönetimin çeşitli kurumları (krallık, derebeylik, kilise, manastır, vb gibi) tarafından feodal arazi yapısı içerisine alınmıştır. Fakat, köylülük olayının yaygınlaşması ve artan köylü nüfusun ormanlar üzerinde baskı oluşturması, köylüler ile ormanları sahiplenen kurumlar arasında sürtüşmeler yaşanmasına neden olmuştur. Feodal yönetimler, egemenlikleri altına aldıkları ormanların güvenliğini sağlamak için, ormanlarda açmacılığı ve hayvan otlatılmasını yasaklayan hukuksal düzenlemeler getirmiştir. Bu hukuksal düzenlemeler, köylülerin direnişlerine neden olmuştur. Köylüler, feodal yöneticilerden nefret etmiş ve bu nefret, 1789 Fransız İhtilaline kadar sürmüştür. Bunun sonucunda ormanlardan yararlanma hakları sistemi ortaya çıkmış ve köylülere, daha önce serbestçe yararlanılan ormanlardan otlatma, meyve toplama, yakacak odun temini, gibi bir takım haklar verilmiştir (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996).

Ormancılık mevzuatının temelini oluşturan ilk hukuksal düzenlemeler 13. ve 14. yüzyıllarda Almanya ve Fransa 'da yapılmıştır. Bu hukuksal düzenlemeler bir taraftan ormanların mülkiyet durumunu ve köylülerin ormanlardan yararlanma haklarını belirlerken, diğer taraftan ormanlara zarar verici eylemlerin yasaklanmasını ve suçluların cezalandırılmasını hedeflemiştir. Avrupa 'da ormanların korunmasına yönelik gelişmelerin benzerleri, farklı zaman kesitleri içinde Amerika Birleşik

Devletleri'nde yaşanmıştır. Ormanlardan yararlanma ile ilgili sorunlar, günümüzde de yaşanmaktadır (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996).

3.3.2. Anadolu' da Düzenli Ormancılığa Geçiş Çabaları

Anadolu toprakları tarih öncesinde insan ve uğraşılarına açılmış, uygarlık tarihi bakımından dünyanın en eski yerleşimlerinden biridir. Sosyal bir düzeye ulaşmış etnik grupların Anadolu' da yaşamış olduğunu kanıtlayan belgeler aynı zamanda, bu topraklar üzerinde yaşamış insanların, yaşam uğraşıları hakkında da bilgi vermektedir. Bu belgelere göre Anadolu daha tarih öncesinde, geniş ormanlardan arınmış ve ormanların yok edildiği yerlerde, yine aynı ortam içerisinde bulunan otsu bitki tohumları, özellikle buğdaygil ve baklagil sınıflarına ait bitkiler kültüre alınmıştır. Bu şekilde ilk defa tarla kültürlerine dayanan tarımsal üretim doğmuştur (Tunçdilek, 1978).

Anadolu'nun ormandan yoksun kalmış ağaçlıklı step sahaları, evcilleştirilmiş küçük ve büyükbaş hayvancılık üretimine uygun ortam yaratması nedeniyle, tarımsal uğraşılar iki koldan gelişmeye başlamıştır. Böylece Anadolu' da yaşayan etnik gruplar, biri hayvan üretimine dayanan "hayvancılık", diğeri tarla kültürlerine dayanan "rençperlik" gibi kırsal uğraşı düzenlerini yapmaya başlamıştır. Ancak, Anadolu toprakları üzerinde doğal yapının farklılığı nedeniyle, farklı doğal ortamlarda yaşayan insanlar, farklı yaşam düzenleri kurmuşlardır. Bu durum, Anadolu'da birbirinden oldukça farklı yaşam düzenlerinin gelişmesine olanak sağlamıştır. Bu nedenle insanların bir kısmı, tarımsal uğraşı düzenlerini seçerek yerleşik düzeyde yaşamlarını sürdürürken, hayvancılığa bağlananlar konar göçer olmuşlardır. Anadolu'nun dünya üzerinde bulunduğu konum, sahip olduğu arazi şekilleri, iklim tipleri ve bitki topluluklarının meydana getirdiği doğal sentez, bu topraklar üzerindeki koşullara uyabilecek tipteki insanı yaratmıştır. Böylece "Anadolu İnsanı" bu fizik ortamını yansıtan bir varlık haline gelmiştir (Tunçdilek, 1978).

Ülkemizdeki insan-orman ilişkilerindeki gelişmeler, dünyanın diğer ülkelerindeki gelişmeler ile benzer nitelikler taşımaktadır. Anadolu toprakları üzerinde yeşeren

uygarlıklar, ülke ormanlarını uzun yıllar çeşitli amaçlar için kullanmıştır. Bu kullanımlar, genellikle serbest ve gelişigüzel yararlanmalar şeklinde olmuştur (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996).

Anadolu ’da orman kaynaklarının kullanımı ve düzenli ormancılığa geçiş ile ilgili ilk belgelere daha çok Osmanlı İmparatorluğu döneminde rastlanılmaktadır. Bu zamana kadar ormanların mülkiyet durumlarını belirleyen bir hukuksal mevzuat bulunmadığı ve orman kaynaklarını yönetecek ve işletecek bir örgütün de henüz kurulmadığı belirtilmelidir.

Birçok uygarlık döneminde olduğu gibi, ormanlardan yapılan aşırı ve düzensiz yararlanmalar Osmanlı İmparatorluğu döneminde de devam etmiştir (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996). Devletin ormanlara yönelik ilgisi tersane, tophane ve darphane gibi kurumlar ile saray ve diğer kamu kuruluşlarının gereksinmelerinin karşılanmasını güvence altına almak amacıyla ortaya çıkmıştır. Böylece, halkın bazı ormanlardan düzensiz yararlanması yasaklanmıştır (Evcimen, 1978). Devlet tarafından sınırlandırılan alanlar dışında kalan ormanlarda, Cibal-i Mubaha anlayışı ile yararlanma serbest bırakılmıştır. Cibal-i Mubaha anlayışı ile ormanlardan yararlanma, Ortaçağ Döneminde kolektif mülkiyet şeklindeki yararlanma ile benzerlikler göstermektedir.

Osmanlı İmparatorluğu zamanında 1550-1600 yılları arasında, Anadolu 'da çeşitli ayaklanmalar ve isyanlar olmuştur. Bu isyan ve ayaklanmalardan zarar gören halk, o günkü koşullar içerisinde yaşamını sürdürdüğü köy ve kasabaları terk ederek, Anadolu içlerine ve özellikle kendini güvende hissedebileceği orman alanları içerisine göç etmiştir. Böylece, bugün sayıları 20 293 olarak belirtilen orman köylerinin ilk oluşumu gerçekleşmiştir (Anıl,1974).
Celali İsyanları nedeniyle, orman içlerine göç eden halk; bir taraftan barınabileceği mesken için kerestelik odun temin ederken, diğer taraftan gündelik geçimini sağlayacağı tarımsal alan için açmacılık yapmıştır. Kuşkusuz açmacılık, Avrupa'daki brandwirschaft uygulamaları ile aynı amacı taşımakta ve zaman açısından aynı yıllara rastlamaktadır. Daha önce belirtildiği gibi, Avrupa Ülkeleri'nde brandwirschaft metodu, tarımsal alana ihtiyaç duyan halkın baskısı ve fizyografik

düşüncenin bunu desteklemesi ile uygulanmıştır. Anadolu'da ise, isyanlar ve savaşlardan kaçan halkın orman içlerine göç etmesi açmacılığın yapılma nedeni olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ormanlardan düzensiz yararlanmanın önlenmesine yönelik çabalar, 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile başlamıştır. Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile, Ticaret Bakanlığı'na bağlı ilk ormancılık örgütü kurulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu, ormanların korunması ve yönetilmesine ilişkin genel kuralları saptamak üzere, 1856 yılında Fransa 'dan iki ormancı uzman istemiştir. Bu uzmanlar, o güne kadar eğitim ve teknik uygulamadan yoksun olan ülke ormancılığının, bu alanda var olan sorunlarını çözmek ve 1839 yılında kurulan ormancılık örgütünü etkin bir hale getirmek için çalışmalara başlamıştır (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996). Bu çalışmaların ilk örneği, 1857 yılında İstanbul 'da açılan ormancılık okulu olmuş, ormancılık örgütünün iyileştirmesi ve ormanlarının keşif raporlarının hazırlanmasının başlatılmasıyla devam etmiştir (Evcimen, 1978).

1858 yılında Kanunname-i Arazi adlı mevzuat ile orman alanlarının mülkiyetine ilişkin ilk hukuksal düzenlemeler yapılmıştır. Bu kanun ile ormanlar; miri ormanlar, cibal-i mubaha ormanları, köy ve kasabalara mahsus ormanlar olarak 3'e ayrılmıştır (Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996). Ayrıca, miri ormanlar ve cibal-i mubaha ormanları 'nda kimseye tapu verilemeyeceği ve özel mülkiyete konu edilemeyeceği ve ormanların zaman aşımına konu olamayacağı gibi esaslar getirilmiştir (Anonim, 1993).

1870 yılında ilk yazılı ormancılık mevzuatı olan "Orman Nizamnamesi" yürürlüğe girmiştir. Bu kanun herkesin serbestçe faydalandığı "Cibal-i Mubaha Ormanlarını" devlet mülkiyetine katması nedeniyle önemli bir kanundur. Zira, bu kanun ile bugüne kadar herkesin serbestçe ve gelişigüzel yararlandığı ormanların devlet tarafından sahiplenilmesi hedeflenmiştir. Buna karşılık kanun, devlet ormanlarından köy kasaba halkının kişisel ihtiyaçları için, belirli kayıtlara bağlı olarak bedelsiz yararlanmasını kabul etmiştir. Böylece 1870 Orman Nizamnamesi, ülkemizde düzensiz ormancılığı sona erdirmeyi amaçlayan ilk yasal düzenleme olmuştur (Evcimen, 1978; Özdönmez ve Arkadaşları, 1989; 1996).

4. MATERYAL VE YÖNTEM

4.1. Materyal

"Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Haklarının Ekonomik Boyutu (Isparta İli Orman Köyleri Örneği)" adlı bu çalışma Isparta İli orman köyleri (orman içi ve kenarı) baz alınarak yürütülmüştür. Dolayısıyla Isparta İli orman köyleri araştırmanın materyali olmaktadır. Isparta'da 60 orman içi ve 89 orman kenarı köy olmak üzere toplam 149 orman köyü bulunmaktadır. Bu köylerde 69 913 kişi yaşamlarını sürdürmektedir. Ancak araştırma alanı içersinde yer alan bazı köylerde de zati yapacak ihtiyaca talep olmamasından dolayı bu köyler değerlendirme dışında bırakılarak toplam 112 köye ait veriler değerlendirilmiştir.

Çalışmanın birincil verileri, Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı orman işletme müdürlükleri ve işletme şefliklerinden temin edilmiştir. İşletme müdürlüklerinde yapılan görüşmelerden sonra orman işletme müdürlükleri dâhilindeki orman işletme şeflikleri için düzenlenen zati yapacak ve yakacak defterleri değerlendirilmiştir. Zati yakacak kayıtlarının tutulmamasından dolayı sadece verilen zati yapacak miktarları üzerinde çalışılmıştır.

Çalışmanın ikincil verileri ise, literatür analizi sonucu elde edilen bilgilerle, çeşitli resmi kurum ve kuruluşlardan elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Verilerin toplanması işlemini değerlendirme ve yazım çalışmaları izlemiştir.

4.1.1. Araştırma Alanının Genel Tanıtımı

4.1.1.1. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü

Isparta Orman Bölge Müdürlüğü, Tarım Bakanlığı'nın 17.08.1966 tarihli olurları ile kurulmuş olup, 01.01.1967 tarihinde fiilen çalışmaya başlamıştır. Bünyesinde 6 adet işletme müdürlüğü, 18 adet işletme şefliği, 1 adet arboretum şefliği ve 1 adet depo şefliği bulunmaktadır. İşletme faaliyetlerini yerine getirmek için 176 adet memur, 22

adet daimi işçi ve 251 adet mevsimlik işçi görev yapmaktadır. Isparta ili ormanları 85 adet muhafaza memuru,15 adet kule,14 adet ilk müdahale ekibi ile korunmaktadır.

Kuruluşun toplam orman alanı 353 959 Ha olup, bunun 136 675 Ha'ını koru ormanı, 217 284 Ha'ını ise baltalık ormanı oluşturmaktadır.2003 yılı itibariyle Isparta İlinde 226 adet yerleşim biriminde 154 adedinin orman kadastrosu yapılmış olup, gerçekleşme %68'dir. Isparta ormanlarının %94 ünün orman kadastrosu tamamlanmıştır. Ayrıca, 353 959 Ha orman alanın 334 351 Ha'ının kadastrosu yapılarak %94 gerçekleşme oranına ulaşılmıştır.

Isparta Orman İşletme Müdürlüğü faaliyetlerini yerine getirmek için, 7 adet Orman Mühendisi, 2 adet Avukat, 1 adet Tekniker, 1 adet Sayman, 26 adet Orman Muhafaza Memuru ile 24 adet Memur ve 9'u daimi, 31'i mevsimlik olmak üzere toplam 40 işçi görev yapmaktadır.

Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'nün genel alanı 446.983 ha'dır. Bu alanın 330.547 ha'ı açıklık alan 116.436 ha'da orman alanıdır. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı Merkez, Keçiborlu ve Senirkent Şefliklerine bağlı köy ve kasabaların nüfusu, hane sayısı ve orman içi veya orman kenarı oldukları gibi bilgiler çizelge 4.1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan 31. ve 32. Madde Kapsamına Giren Köy ve Ksabalar

İşletmesi	**Şefliği**	**31. madde kapsamına giren köy ve kasabalar**			**32. madde kapsamına giren köy ve kasabalar**		
		Köy adı	**Nüfusu**	**Hane Sayısı**	**Köy adı**	**Nüfusu**	**Hane Sayısı**
Isparta	Isparta	B. hacılar	1099	270	Harmanören	415	180
Isparta	Isparta	B. kışla	529		Kızılcık	182	38
Isparta	Isparta	K. kışla	559	160	Kapıcak	66	50
Isparta	Isparta	Darıören	707	250	Pembeli	100	65
Isparta	Isparta	Güneyce	423	120	İğdecik	416	120
Isparta	Isparta	Kadılar	640	150	Senirce	454	105
Isparta	Isparta	Kayı	595	180	Gölbaşı	643	152
Isparta	Isparta				K. hacılar	772	270
Isparta	Isparta				K. gökçeli	253	70

Isparta	Isparta				Bozanönü	562	125
Isparta	Isparta				Aliköy	1314	350
Isparta	Isparta				Darıderesi	190	55
Isparta	Isparta				Deregümü	491	360
Isparta	Isparta				Direkli	985	270
Isparta	Isparta				Koçtepe	597	213
Isparta	Isparta				Gelincik	797	190
Isparta	Isparta				Yakaören	2136	690
Isparta	Keçiborlu	Gülköy	195	50	Yeşilyurt	315	85
Isparta	Keçiborlu	Kavak	106	63	Çukurören	283	72
Isparta	Keçiborlu	Saracık	520	150	Ardıçlı	273	65
Isparta	Keçiborlu	Kaplanlı	447	100	Kuyucak	276	115
Isparta	Keçiborlu	Yenitepe	105	37	Aydoğmuş	2189	695
Isparta	Keçiborlu	Özbahçe	164	58	Gümüşgün	1133	330
Isparta	Keçiborlu				Güneykent	2189	698
Isparta	Keçiborlu				Kozluca	1800	450
Isparta	Senirkent	Ortayazı	400	135	Gençali	2000	350
Isparta	Senirkent	Garip	800	200	Başköy	222	35
Isparta	Senirkent	Akkeçili	251	86	İleydağ	313	109
Isparta	Senirkent				İnhisar	129	45
Isparta	Senirkent				Dereköy	324	180
Isparta	Senirkent				K.Kabaca	759	65

4.1.1.2. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü

Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü, 1960 tarihinde kurulmuş olup, Tarım Bakanlığı'nın 17.08.1966 tarihli olurları ile kurulan ve 01.01.1967 tarihinde fiilen çalışmaya başlayan Isparta Orman Bölge Müdürlüğüne bağlanmıştır.

Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'nün genel alanı 125.329 ha'dır. Bu alanın 35.522 ha'ı açıklık alan 89.807 ha'da orman alanıdır. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü bünyesinde işletme faaliyetlerini yerine getirmek için, 6 adet Orman Mühendisi, 1 adet Avukat, 1 adet Sayman, 20 adet Orman Muhafaza Memuru ile 11 adet Memur ve 2'si daimi, 40'ı mevsimlik olmak üzere toplam 42 işçi görev yapmaktadır. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Sipahiler, Karadağ, Tota, Çandır ve Merkez Şefliğine bağlı köy ve kasabaların nüfusu, hane sayısı ve orman içi veya orman kenarı oldukları çizelge 4.2'de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan 31.ve32. Madde Kapsamına Giren Köy ve Kasabalar

İşletmesi	**Şefliği**	**31. madde kapsamına giren köy ve kasabalar**			**32. madde kapsamına giren köy ve kasabalar**		
		Köy adı	**Nüfusu**	**Hane Sayısı**	**Köy adı**	**Nüfusu**	
Sütçüler	Çandır	Çandır	663	250			
Sütçüler	Çandır	Şeyhler	296	83			
Sütçüler	Çandır	Melikler	68	31			
Sütçüler	Karadağ	Karadiken	449	160			
Sütçüler	Karadağ	Yeşilyurt	719	178			
Sütçüler	Sipahiler				Ayvalıpınar	2241	485
Sütçüler	Sipahiler	Sipahiler	310	?			
Sütçüler	Sipahiler	Belence	684	200			
Sütçüler	Sipahiler	Yeniköy	77	21			
Sütçüler	Sipahiler	Kuzca	177	71			
Sütçüler	Tota	Çukurca	68	22			
Sütçüler	Tota	İbişler	237	61			
Sütçüler	Tota	A. yaylabel	645	200			
Sütçüler	Tota	İncidere	428	171			
Sütçüler	Tota	Bucakdere	175	55			
Sütçüler	Tota	Güldallı	194	64			
Sütçüler	Tota	Darıbükü	260	84			
Sütçüler	Tota				Kasımlar	1935	385
Sütçüler	Tota				Kesme	3001	700
Sütçüler	Sütçüler	Sağrak	160	70			
Sütçüler	Sütçüler				Müezzinler	89	46
Sütçüler	Sütçüler	Bekirağalar	105	32			
Sütçüler	Sütçüler	Sarımehmetler	525	174			
Sütçüler	Sütçüler	Gümü	191	75			
Sütçüler	Sütçüler	Hacıaliler	122	45			
Sütçüler	Sütçüler	Çobanisa	507	270			
Sütçüler	Sütçüler	Pınarköy	149	76			
Sütçüler	Sütçüler	Beydilli	705	200			
Sütçüler	Sütçüler	Saray	94	35			
Sütçüler	Sütçüler	H. Ahmetler	161	65			
Sütçüler	Sütçüler	Boğazköy	78	45			

4.1.1.3. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü

Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü, 1937 yılında revir amirliği adı altında çalışmalarına başlamıştır. 16.02.1943 tarihinde Antalya Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı olarak Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü, kurulmuştur. Kuruluş alanını Isparta İli'nin tamamı kapsamaktadır. Tarım Bakanlığı'nın 17.08.1966 tarihli olurları ile kurulan ve 01.01.1967 tarihinde fiilen çalışmaya başlayan Isparta Orman Bölge Müdürlüğüne bağlanmıştır.

Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü kuzeyden Yalvaç ve Gelendost ilçeleri, doğudan Şarkikaraağaç İlçesi, güneyden Sütçüler İlçesi, güneybatıdan Burdur İli, batıdan Isparta Merkez ve Atabey ilçesi ve kuzey batıdan Senirkent ilçesi ile komşudur.

Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün işletme faaliyetlerini yürütmekte kullandığı tesisler, 1 adet işletme müdürlüğü binası, 16 adet lojman, 23 adet toplu koruma hizmet evi, 3 adet yangın ilk müdahale ekip binası, 3 adet yangın gözetleme kulesi, 3 adet depo binasından oluşmaktadır. Üretim, koruma, yangınla mücadele ve diğer hizmetlerin yürütülmesi için kullanılan araç ve gereçler ise, 8 adet hizmet vasıtası, 3 adet arazöz, 1 adet sürütücü traktör, 1 adet greyder, 61 adet telsiz (sabit telsiz 8, mobil telsiz 18, el telsizi 34 adet) ve yeterli miktarda yangın söndürme malzemesinden oluşmaktadır.

Yörenin iklimi, Akdeniz ve İç Anadolu iklimleri arasında bir geçiş alanında yer almaktadır. Bu iklim tipine bağlı olarak ilçede ne Akdeniz'in yağışlı, ne de İç Anadolu'nun kurak iklimi söz konusudur. Yıllık sıcaklık ortalaması 11.9 C^0, ortalama yağış 705 mm dolaylarındadır (Anonim, 2003b).

Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün genel alanı 200949 ha'dır. Bu alanın 90860 ha'ı açıklık alan 110089 ha'da orman alanıdır. İşletme Müdürlüğü'nün orman alanı Türkiye'nin sahip olduğu orman alanı miktarının % 0.5'ini oluşturmaktadır. Bu alan içerisindeki verimli orman alanı miktarı 39976 ha'dır. 70113 ha'lık orman alanı ise,

verimsiz ve bozuk niteliktedir.Yani, Eğirdir Orman işletme Müdürlüğü orman alanının ancak 1/3'ü verimli orman olarak işletilmektedir.Geriye kalan alanlar ise, gerek Türkiye ve gerek Eğirdir ekonomisine hiçbir katkı sağlamamaktadır (Tolunay vd., 2001). Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki Ş.Karaağaç, Gelendost, Yalvaç, A.Gökdere, Aksu- Avşar, Y.Gökdere, K. Kulağı, Pazarköy ve Merkez işletme şefliklerine bağlı köy ve kasabalara ait nüfus, hane sayısı ve orman içi veya orman kenarı oldukları gibi bilgiler çizelge 4.3'de verilmektedir.

Çizelge 4.3. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan 31.ve 32. Madde Kapsamına Giren Köy ve Kasabalar

İşletmesi	Şefliği	31.Madde Kapsamına Giren Köy ve Kasabalar			32.Madde Kapsamına Giren Köy ve Kasabalar		
		Köy Adı	Nüfusu	Hane Sayısı	Köy adı	Nüfusu	Hane sayısı
Eğirdir	Eğirdir	Akdoğan	661	175	Ağılköy	803	190
Eğirdir	Eğirdir	Balkırı	887	152	Akpınar	203	49
Eğirdir	Eğirdir	Çayköy	921	230	Bademli	289	102
Eğirdir	Eğirdir	Eyüpler	288	90	Bağacık	573	120
Eğirdir	Eğirdir	Serpil	659	150	Mahmatlar	594	180
Eğirdir	Eğirdir	Yuvalı	1169	260	Sevinçbey	240	70
Eğirdir	Eğirdir				Tepeli	724	180
Eğirdir	Eğirdir				Yılgıncak	115	32
Eğirdir	Eğirdir				Bağören	268	135
Eğirdir	Eğirdir				Beydere	238	80
Eğirdir	Eğirdir				Çobanisa	257	95
Eğirdir	Eğirdir				Gökçehöyük	1653	412
Eğirdir	Eğirdir				Ayvalı Kasb.	1837	506
Eğirdir	Pazarköy	Bağıllı	908	365			
Eğirdir	Pazarköy	Kösre	152	50			
Eğirdir	Pazarköy	Koçular	318	118			
Eğirdir	Y.Gökdere	Y.Gökdere	1223	360			
Eğirdir	Y.Gökdere	Kırıntı	355	90			
Eğirdir	K.Kulağı	K.Hisar	437	120	Elecik	160	48
Eğirdir	K.Kulağı	Katip	176	47			
Eğirdir	K.Kulağı	Eldere	150	60			
Eğirdir	K.Kulağı	Y.Yaylabel	359	99			
Eğirdir	K.Kulağı	Koçular	318	118			
Eğirdir	Aksu-Avşar	Karağı	373	110	Yılanlı	559	175
Eğirdir	Aksu-Avşar	Terziler	101	33	Yakaavşar	2435	625
Eğirdir	Aksu-Avşar	Sofular	440	185			

Eğirdir	Aksu-Avşar	Yaka	362	150			
Eğirdir	A. Gökdere	A.Gökdere	410	125			
Eğirdir	A. Gökdere	Akbelenli	131	38			
Eğirdir	A.Gökdere	Çukur	1027	176			
Eğirdir	Yalvaç	Bahtiyar	1243	160	Aşağıkaşıkara	483	190
Eğirdir	Yalvaç				Aşağıtırtar	344	117
Eğirdir	Yalvaç				Bağlarbaşı	663	120
Eğirdir	Yalvaç				Çamharman	599	163
Eğirdir	Yalvaç				Hisarardı	492	287
Eğirdir	Yalvaç				Koruyaka	1982	280
Eğirdir	Yalvaç				Sağırköy	580	100
Eğirdir	Yalvaç				Taşevi	293	100
Eğirdir	Yalvaç				Akçaşar	317	70
Eğirdir	Yalvaç				Celeptaş	400	123
Eğirdir	Yalvaç				Çakırçal	328	70
Eğirdir	Yalvaç				Eğirler	607	150
Eğirdir	Yalvaç				Eyüpler	1978	425
Eğirdir	Yalvaç				Gökçeali	122	41
Eğirdir	Yalvaç				Mısırlı	432	95
Eğirdir	Yalvaç				Terziler	550	33
Eğirdir	Yalvaç				Yarıkkaya	572	170
Eğirdir	Yalvaç				Yukarı Tırtar	260	88
Eğirdir	Gelendost				Akdağ	257	83
Eğirdir	Gelendost				Balcı	969	260
Eğirdir	Gelendost				Çaltı	1075	280
Eğirdir	Gelendost				Esinyurt	328	100
Eğirdir	Gelendost				Hacılar	561	170
Eğirdir	Gelendost				Keçili	169	68
Eğirdir	Gelendost				Köke	857	213
Eğirdir	Gelendost				Yenice	943	350
Eğirdir	Gelendost				Madenli	1423	420
Eğirdir	Gelendost				Afşar	1458	385
Eğirdir	Ş.Karaağaç	Örenköy	408	128	Arak	826	255
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Beyköy	721	301
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Çaltı	609	140
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Gedikli	1044	230
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Karayaka	566	160
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Örenköy	387	128
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Belceğiz	1222	450
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Aşağıdinek	428	100
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Yukarıdinek	650	200
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Köprü	1382	350
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Yenicekale	258	83

Eğirdir	Ş.Karaağaç				Yassıbel	825	280
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Sarıkaya	272	67
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Aslandoğmuş	143	41
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Kıyakdede	388	120
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Muratbağı	221	73
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Ördekçi	293	135
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Salur	1034	400
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Yakaemir	238	90
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Yeniköy	488	150
Eğirdir	Ş.Karaağaç				Yukarıdinek	650	200

4.2. Yöntem

Orman Köylülerine sağlanan hakların ekonomik (parasal) boyutu incelenirken aşağıda belirtilen yöntemler kullanılmıştır:

Orman köylülerine verilen zati yapacak odun ihtiyaçlarının ekonomik boyutu incelenirken, 10 yıllık zaman süresi içinde köylülere verilen yapacak odun miktarları (*m^3 olarak)* ve bu miktarlar karşılığında köylünün ödediği para miktarlarına (*TL olarak)* ait veriler toplanmıştır. Köylülere verilen yapacak odunların, orman işletmeleri tarafından piyasada satıldığı varsayılarak, işletmelerin elde edebileceği gelirler hesaplanmıştır. Her yıl hesaplanan bu değerler, köylülerin ödediği parasal tutarlarla karşılaştırılmıştır. Köylülerin aldıkları zati yapacak odunlar karşılığında ödedikleri parasal tutar, piyasa satış fiyatından düşük olduğundan, aradaki fark köylüye sağlanan ekonomik katkı şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu hesaplamalar 10 yıllık(1995-2004) süreç dikkate alınarak yapılmıştır.

Orman idaresi hesabına üretilen yapacak ve yakacak odunların, köylü Pazar satışı olarak verilmesine yönelik uygulamaların ekonomik boyutu ile ilgili analizler için, son 10 yıl zarfında köylülere ve kooperatiflere pazar satışı olarak verilen yapacak ve yakacak odun miktarları ile bu miktarların karşılığında köylülerden tahsis edilen para tutarları belirlenmiştir. Köylü pazar satışı olarak verilen odunların orman idaresi tarafından açık artırma fiyatları ile piyasaya satıldığı varsayılarak, işletmenin elde edeceği gelirler belirlenmiştir. İşletmenin elde edeceği gelirler ile köylü pazar satışı olarak köylüden tahsil edilen tutarlar karşılaştırılmıştır. Her iki rakam arasındaki fark, köylüye sağlanan ekonomik katkı olarak bulunmuştur.

Bunun yanında araştırma kapsamında aşağıda belirtilen yöntemlerle veri ve bilgiler elde edilmiştir:

Doküman analizi: Konuyla ilgili resmi kurumlardan gerekli harita, bilgi, istatistik vb. gibi dokümanlar toplanmış ve değerlendirilmiştir.

Röportaj (mülakat): Isparta, Eğirdir ve Sütçüler Orman İşletme Müdürü ve işletme şefleriyle değişik zamanlarda çeşitli görüşmeler yapılmıştır. Röportajların amacı, hem çalışma alanını tanımak hem de kayıtları tutulmayan bazı verilere ulaşmak oluşturmuştur. Bu amaçla, veri toplamak ve gözlem için araştırma alanına gidilen, 01-24 Aralık 2004, 24-31 Ocak 2005, 02-26 Şubat 2005 ve 13-25 Haziran 2005 tarihlerinde röportajlar da yapılmıştır.

Gözlem: Çalışmada değişik zamanlarda arazi gözlemleri yapılmıştır. Arazi gözlemleri sırasında bölgedeki orman köylüleri ile de çeşitli görüşmeler yapılarak veri toplanmasına çalışılmıştır.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

5.1. Verilen Zati Yapacak Fiyatlarının Hesaplanması

Köylülere verilen zati yapacak fiyatlarının belirlenmesinde ölçüt olarak, Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Orman İşletme Şefliklerinden alınan Zati Yapacak Odun Satış Fiyatları (1000 TL.) kullanılmıştır. Fiyatların hesaplanmasında, zati yapacak ihtiyacı verilen köylerin 31. ve 32. madde kapsamına girip girmesi önem arz etmektedir. Her iki madde içinde ayrı fiyat uygulaması yapılmıştır.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 31/a maddesine göre yeni inşaatlar için verilecek III.S.N.B. çz.-çk. tomruk zati yapacak satış fiyatları, her yıl için tek tek bulunarak, bir yıla ait birden fazla satış fiyatlarının olduğu yıllarda da ortalaması alınmak suretiyle çizelge 5.1'de verilmektedir.

Çizelge 5.1. Çz- Çk Tomruk Yeni İnşaat Zati Yapacak Satış Fiyatları

Yıllar	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
Yeni İnş.	1300	2700	7250	7250	11000	18000	21000	26667	34500	48167	5400

Aynı zamanda 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 31/a maddesine göre tamiratlar ile 32/b maddesine göre yeni inşaatlara verilecek III.S.N.B. çz.-çk tomruk zati yapacak odun satış fiyatları çizelge 5.2'de verilmektedir.

Çizelge 5.2. Çz- Çk Tomruk Tamirat Zati Yapacak Satış Fiyatları

Yıllar	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
Tamiratlar	1700	3300	8150	14000	20000	26500	320000	39000	53333	60000	55000

Piyasada satıldığında elde edilen fiyatları bulmak için ise, Isparta Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı Eğirdir, Isparta ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlükleri'nin 1995-2004 yılları arası her yıl için ayrı ayrı çz-çk tomruk fiyatları bulunarak köylülere verilen zati yapacak miktarlarıyla çarpılarak verilen zati yapacak miktarının piyasada satıldığında elde edilen zati yapacak fiyatları bulunmuştur.

Çizelge 5.3 de Eğirdir, Isparta ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlüklerine ait 1995-2004 yılları arası çz-çk tomruk piyasa satış fiyatları verilmektedir.

Çizelge 5.3. Çz-Çk Tomruk Piyasa Satış Fiyatları (TL.)

Yıllar / İlçe	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Eğirdir	6,806	9,085	12,053	22,183	28,450	41,623	51,406	75,692	100,307	123,560
Isparta	5,239	8,153	12,812	21,340	26,847	39,213	48,268	72,447	98,479	117,458
Sütçüler	6,643	8,273	13,025	23,780	30,572	42,560	53,526	78,830	102,452	128,643

5.2. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları(m^3)

Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün sınırları içerisinde yer alan 45 köyde on yıllık bir süre içerisinde verilen zati yapacak miktarları çizelge olarak verilmiştir. Bazı köylerin her yıl zati yapacak almasına rağmen bazı köylerde nüfus sayısı, her yıl ihtiyaç olmaması, o yıl ki zati yapacak fiyatlarının da etkisiyle düzenli bir zati yapacak ihtiyaç alımı görülmemektedir. Ayrıca köylerin 31 ve 32'nci madde kapsamına girip girmemesi de zati yapacak ihtiyaç alımında etkili olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 5.4'de Eğirdir Orman İşletmesi Müdürlüğü sınırları içerisinde yer alan köylere on yıllık(1995-2004) bir zaman diliminde verilen zati yapacak miktarları verilmiştir.

Çizelge 5.4. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları(m^3)

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Beydere		196,473	20,594	10,977					28,505	29,844
Yılgıncak		33,899	4,982		20,684					
Bademli		268,74	22,892	6,911	23,622	10,896	14,223	33,653	11,745	
Çobanisa		204,542	22,779		41,427			18,774	6,677	18,659
Terziler		2,855			7,841					
Yakaavşar	12,78	11,046	20,236	4,833	7,427					9,902
Balkırı			70,652	66,177	62,53	36,705	15,623	32,459	29,586	13,631
Yuvalı		130,538	109,913	105,253	44,974				65,259	21,754

Çayköy		1186,45	142,561	103,668	92,777	42,059	46,628	37,39	57,34	74,741
Balcı		39,458								
Koruyaka		5,9								
Bahtiyar		5,957		2,945						
Karağı	49,469	52,898	23,405		1,997	15,211		1,001		
Akdoğan			152,455	88,09	94,569		47,938	33,65	15,864	20,403
Katip			6,994	25,263	1,36	5,164			2,867	
Yaka	57,697	16,988	22,954	7,932	14,927		9,988	18,954		
Tepeli		611,458	134,36	163,341	176,328	37,737	16,83	28,148	52,099	9,679
Y.Gökdere	156,31	124,774	94,426	61,25	39,893	8,901	34,09	44,75	33,401	
Kırıntı	65,15	42,244	24,53		59,105	36,767	44,114	11,902	15,7	
Ağılköy			91,4	104,323	181,293	106,738	49,309	101,399	57,934	42,377
Serpil		852,475	85,005	38,84	15,806	15,761	41,376	34,808	22,651	6,841
Çukur	150,62	56,907	105,971	4,362	74,287	2,955	100,259			
Akbelenli	3,928	13,149	9,903	1,231						
A.Gökdere	14,717	22,158	64,325	16,335	18,846	18,909	22,171			
Y.Yaylabel					17,928					
Eyüpler			46,782	57,131	73,05	24,383	6,926		8,802	14,761
Akpınar		140,617	12,871	17,911	22,911	3,985	6,97	10,738	2,995	1,947
Havutlu			16,547	13,875	13,904					
Mahmatlar		119,565	5,996							
Bağören		118,725	20,796	21,914	38,806				3,001	
Sevinçbey		34,627	42,494	13,931	13,937	5,98			8,901	13,773
Bağacık	9,896	9,462	29,564	9,865	4,984				3,952	
Elecik	26,298	2,943								
Yılanlı	71,609	34,6								
Sofular		5			2,993	11,947		7,986	7,947	7,957
K.Hisar	12,532	5,883			19,058			12,391		
Bağıllı	43,371	36,617	18,469	2,959	26,851			22,174		3,48
Koçular	0,323		10,3	13,138	41,312	2,636		2,978	6,91	
Kösre			0,991		6,828	3,902			5,194	
Çaltı		18,807								
Sarıkaya	3,963									
Gedikli	3,963									
Beyköy		50,798								
Belceğiz		2,987								
Karayaka		24,707								
Toplam	682,62	4484,3	1435,147	962,455	1262,255	390,636	456,445	453,155	447,33	289,749

5.3. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları(m^3)

Sütçüler Orman İşletmesi sınırları içerisinde yer alan 31 köyde on yıllık bir süre içerisinde verilen zati yapacak miktarları çizelge 5.5'de verilmiştir. Bazı köylerin her

yıl zati yapacak almasına rağmen bazı köylerde nüfus sayısı, her yıl ihtiyaç olmaması, o yıl ki zati yapacak fiyatlarının da etkisiyle düzenli bir zati yapacak ihtiyaç alımı görülmemektedir. Ayrıca köylerin 31 ve 32'nci madde kapsamına girip girmemesi de zati yapacak ihtiyaç alımında etkili olduğu düşünülmektedir. Kesme, Kasımlar ve Müezzinler gibi kasabalar hem 32. Madde kapsamına girmesi hem de yapacak olarak oduna çok fazla gereksinim duyulmamasından dolayı zati yapacak en az verilen yerler olduğu görülmektedir.

Çizelge 5.5. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları(m^3)

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Sağrak	37,661	38,249	40,875	7,896		19,015			12,606	14,116
Sarımehmetler	148,34	33,331	34,418	35,609	86,116	65,384	53,819	12,763	37,304	41,259
Hacıahmetler	50,591	8,705	49,184		17,671	8,819	9,987		19,199	9,779
Beydilli	111,82	90,64	101,65	113	129,62	139,84	27,697	21,386	129,1	2,971
Çobanisa	59,98	26,882	55,785	24,51	26,597	46,421	33,626	29,143	43,909	44,689
Hacıaliler		5,792	1,892	15,143	1,997	20,616	19,586	7,417	4,363	
Müezzinler	31,633	7,845			21,899	24,705	15,466	13,893	5,938	25,771
Boğazköy	34,179	20,777	36,302	33,396	16,271	41,747	3,713		7,994	15,879
Pınarköy		1,903	9,003	44,286	40,658	34,489	25,935	0,711	55,606	
Bekirağalar			17,901		3,933					
Saray	5,969	4,443	3,789		2,854		3,69		7,979	4,996
Gömü	36,432	26,176		6,994	11,924			76,681	13,979	
Yeniköy		21,818				2,948			12,386	
Belence	61,399	38,991	16,845	3,241		0,973			62,336	1,994
Sipahiler	6,078	24,987	3,015	3,001		4,878			9,782	
Kuzca		15,111	12,079	4,308		15,848	19,986			9,805
Melikler	1,952	5,035		2,919	1999					
Şeyhler		16,037	38,756	10,644			11,359	5,842		
Çandır	77,974	105,06	45,438	16,256	26,556		23,361	27,03	11,148	47,835
Selimler	22,119	11,32		14,36						3,34
Yeşilyurt	95,567		81,461	10,917	29,675	19,827	24,523	32,524	56,37	37,241
Karadiken	62,452	54,858		18,147	42,183	12,706	15,109		22,503	33,772
Müezzinler	7,433									
Kesme		7,366								
İbişler	0,99									
İnci dere	26,847			6,973						
Güldallı	16,535			1,916						
Darıbükü	3,2	5,799		5,902						
Kasımlar		7,576								
Çukurca					1,128					
A.Yaylabel	3,798	8,843	8,288							
Toplam	902,94	587,54	556,68	379,4	2458,08	458,216	287,85	227,39	512,50	293,44

5.4. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları (m^3)

Isparta Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde yer alan köylerde verilen zati yapacak miktarları çizelge 5.6'da verilmektedir. Kayı, Kadılar, Güneyce, B.Kışla, K.Kışla ve B. Hacılar köyleri hariç diğerleri 32.madde kapsamına girmektedir. Buna bağlı olarak verilen zati yapacak miktarı Sütçüler ve Eğirdir Orman İşletme Müdürlükleri'ne bağlı köylere göre daha azdır.

Çizelge 5.6. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları İçerisinde Yer Alan Köylerde 1995-2004 Yılları Arası Verilen Zati Yapacak Miktarları(m^3)

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Direkli	39,353	84,398	129,664							
Darıderesi	25,362	8,266	14,645		9,999					
Yakaören	20,159	110,172								
Hacılar	46,265	47,446	40,527		9,987					
İğdecik	51,264	48,105	43,608		3					
Gölbaşı	37,023	32,731	59,636		9,989					
Güneyce	93,387	47,704	16,895	19,796		21,85				
B.Hacılar	150,52	95,74	154,364			13,925				
Aliköy	49,79	126,924	184,785							
K.Kışla	50,253	60,046	89,444							
B.Kışla	19,872	35,159	46,343							
Darıören	20,663	24,586	20,343		8,751	13,937				11,933
Kayı	27,869	47,57								
Deregümü	48,154	82,663								
Senirce	15,879	42,13								
Kızılcık	11,815	11,116								
Gelincik	28,1	35,414	28,947							
Koçtepe	16,07	8,531	29,561							
Kozluca	115,472	54,7	73,223							
Kaplanlı		25,674	16,81							
Gülköy	5,971	2,014								
Yeşilyurt	6,92	9,976	12,425							
Yenitepe	2,973									
Çukurören	2,989	15,633	43,962							
Kavak	7,911	4,765								
Kuyucak		45,133	37,614							
Özbahçe	2,967	9,9								

Saracık	11,857	24,976	52,052							
Garip	35,115	48,848	80,305							
Gençali	38,682	38,696	56,988							
Akkeçili	1,973	5,888								
Ortayazı	35,793	58,688	121,291							
Toplam	1020,4	1293,59	1353,43	19,796	41,72	49,712				11,933

Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı Gümüşgün, Güneykent, Ardıçlı, Başköy, İleydağ, İnhisar, Dereköy ve K.Kabaca köylerinde zati ihtiyaç talebi olmamasından dolayı çizelgede adı geçen köylere yer verilmemiştir.

5.5. Isparta, Eğirdir ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlükleri'nin Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Hakları Çerçevesinde Vazgeçtikleri Gelirler

1995 yılında Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nde verilen zati yapacak miktarı 855,6 m^3'dür. Sütçüler Orman İşletmesi'nde 1995 yılında verilen zati yapacak miktarı bundan daha fazla (902,951 m^3) olmasına rağmen farklı piyasa satış fiyatları nedeniyle (Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nde 6,806, Sütçüler orman İşletme Müdürlüğü'nde 6,643) satış sonucunda ortaya çıkan tutar Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nde daha fazla olmaktadır. Diğer yıllar içinde, benzer şekilde her yıl için ve her işletme için farklı piyasa satış fiyatları kullanılarak hesaplama yapılmıştır. Piyasada satıldığında elde edilen değerden köylülere satıldığında elde edilen değerler çıkarılınca aradaki fark bize Orman İşletme Müdürlüklerinin orman köylülerinin orman kaynaklarından yararlanma hakları çerçevesinde vazgeçtikleri gelirleri göstermektedir. Burada yapılan değerlendirme tamamen gerçekleşen satış fiyatları üzerinden yapılan bir değerlendirmedir. Çizelge 5.7, Çizelge 5.8 ve Çizelge 5.9 da gösterildiği gibi en fazla zati yapacak miktarı Eğirdir, daha sonra Sütçüler ve en az Isparta Orman İşletme Müdürlüklerinde verilmiştir.

Çizelge 5.7. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün 10 Yıllık Dönemde Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ver.Zati Yap.Mik. (m^3)	855,6	4484,251	1435,147	962,455	1262,255	390,636	456,445	453,155	447,33	289,749
Köyl.Satıl.Eld.Edil.	1138828	13265091	10699329	11690648	16954638	9195372	12760675	16631273	21881989	16403532
Piyasada Satıl.Eld.Edil	5823214	40739423	17297827	21350139	35911155	16259442	23464012	34300208	44066837	35801386
Aradaki Fark(1000 TL)	4684386	27474332	6598498	9659491	18956517	7064070	10703337	17668935	22184848	19397854

Çizelge 5.8. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'nün 10 Yıllık Dönemde Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ver.Zati Yap.Mik.(m^3)	751,801	948,701	858,762	19,796	41,726	49,712				11,933
Köyl.Satıl.Eld.Edil.	1016265	2944230	6534649	217756	575413	1043952				644382
Piyasada satıl.Eld.Edil	3938685	7734759	11002459	422446,6	1120218	1949357				1401626
Aradaki Fark(1000 TL)	2907644	4790529	4467810	204690,6	544804,9	905404,7				757244,3

Çizelge 5.9. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'nün 10 Yıllık Dönemde Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ver.Zati Yap.Mik. (m^3)	902,951	587,545	556,683	379,419	459,085	458,218	287,857	227,39	512,499	293,447
Köyl.Satıl.Eld.Edil.	1173836	1595336,7	4063786	4173609	5968105	9622578	7772139	7958650	24599952	15846138
Piyasada satıl.Eld.Edil	5998303	4860759,79	7250796	9022583,82	14035147	19793843	15407834	17925154	56097363	37749902
Aradaki Fark(1000 TL)	4824467	3265423,09	2755958	4848974,82	8321818	10171265	7635695	9966504	31497411	21903764

5.6. Isparta,Eğirdir ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'nün Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yararlanma Hakları Çerçevesinde Vazgeçtikleri Gelirlerin Fiyat İndeksleriyle Değerlendirilmesi

Çizelge 5.10, Çizelge 5.11 ve Çizelge 5.12' de görüldüğü gibi Eğirdir, Sütçüler ve Isparta İşletme Müdürlüklerinde yıllar itibariyle köylülere verilen zati yapacak miktarlarının köylüye satıldığında elde edilen tutarı ile piyasada satıldığında elde edilen fiyatı her yıla ait bulunan toptan eşya fiyat indeksleriyle çarpılarak değerleri 2004 yılına getirmiş oluyoruz. Piyasada satıldığında İşletmenin elde edeceği gelirler ile köylü pazar satışı olarak köylüden tahsil edilen tutarlar karşılaştırılarak her iki rakam arasındaki fark köylüye sağlanan ekonomik katkı olarak değerlendirilmiştir. Çizelgelerde bazı yıllarda zati ihtiyaç talebi olmamasından dolayı boşluklar yer almaktadır.

1970 yılında kurulan Mülga ORKÖY (Orman Köy İlişkileri) teşkilatınca, kırsal plânlama tekniklerinden yararlanarak, orman köylerini, sosyal, ekonomik ve alt yapı tesisleri açısından, bütün yönleriyle ele alan, ekonomik gelişme tedbirlerini de içeren, çok yönlü ilçe kalkınma planları tanzim edilerek uygulamaya konulmuştur. 1974 yılında çıkarılan 1744 sayılı yasa ile teşkil edilen "orman köylüleri kalkınma fonunun 1975 yılında uygulamasına başlanmış, bu fon, orman köylüleri kalkınma planları orman köylerinde kurulmuş orman köy kalkınma kooperatiflerinin uyguladığı ekonomik projelerini finansmanında kullanılmıştır. Fonun uygulamaya girdiği 1974 yılından 1984 yılı sonuna kadar, orman köylülerine, orman köy kalkınma kooperatiflerine ve alt ve sosyal yapı tesisleri yatırımları için olmak üzere 15 Milyar TL. yardım götürülmüştü. Götürülen fon yardımlar sonucu orman köylerinde (141.672) adet işgücü istihdamı sağlanmış olup, gerek kurulan aile işletmeleri ve kooperatif tesisleri ve gerekse direkt orman korumaya yönelik alan örtülüğü ve ısıtma pişirme, araç ve gereçleri karşılığı, Milli Ekonomiye sağlanan yıllık toplam katkı (40) Milyar TL. civarındadır.

Çizelge 5.10. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ver.Zati Yap.Mik. (m^3)	855,6	4484,2513	1435,147	962,455	1262,255	390,636	456,445	453,155	447,33	289,749
Köy.Alınan.Fiyat	62336356,85	398674687,3	173544484	119716878,3	101413362,1	32459216	26371693	23065581	24339200	16403532
Piyasada Satıl.Eld.Edil	318747063,1	1224399941	280572972	218633904,9	214800866,9	57395040	48491612	47570276	49015267	35801386
Aradaki Fark(1000TL)	256410706,2	825725253,8	9674,82	9855,921423	7550,118345	1378,926	943,3065	628,47165	497,5624	289,749

Çizelge 5.11. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'nün Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ver.Zati Yap.Mik. (m^3)	751,801	948,701	858,762	19,796	41,726	49,712				11,933
Köyl.Satıl.Eld.Edil.	55627598,56	88487149,18	105992847,6	2229908	3441806	3685100				644382
Piyasada satıl.Eld.Edil	215593056,1	232463743	178461293,8	4326021	6700530	6881134				1401626
Aradaki Fark(1000TL)	159156642	143976593,8	72468446,19	2096113	3258725	3196034				757244,3

Çizelge 5.12. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'nün Köylüye Sağladığı Ekonomik Katkı

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ver.Zati Yap.Mik. (m^3)	902.951	587.545	556.683	379.419	459.085	458.218	287.857	227.39	512.499	293.447
Köyl.Satıl.Eld.Edil.	64252644.48	47946927	65915129	42739413.6	35697937	33967231.99	16062195.9	11037693	27362373	15846138
Piyasada satıl.Eld.Edil	328331013.3	146087341	117608843	92394841.5	83950563	69871302.25	31842411.1	24860039	62396746	37749902
Aradaki Fark(1000 TL)	264078368.8	98140414	44701989	49655427.8	49776559	35904070.26	15780215.1	13822346	35034374	21903764

27.02.1982 tarihinde, müstakil daire başkanlığına dönüştürülen, Haziran 1984 tarihinde lağvedilen ORKÖY kuruluşunun görevleri, yeni teşkil edilen Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü görevleri arasında yer aldığından, "Orman Köylüleri Kalkınma Fonu" ile ilgili hizmetler anılan genel müdürlükçe yürütülmektedir. Fon hizmetlerinin, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğünce uygulanmasına başlandığı, (1985 yılında) ferdi ve kooperatif kredisi olmak üzere orman köylülerine toplam (6-7milyar TL.) kredi yardımı yapılmıştır. 1986 yılında ise orman köylüleri kalkınma fonundan, orman köylülerine ferdi ve kooperatif kredisi olmak üzere toplam (10.957.330.000.-) miktarında kredi yardımı götürülmesi programlanmıştır.

Orman Köylüleri Kalkınma Fonunun uygulamaya konulmasından sonradır ki, orman Köylerine, alt ve sosyal ve ekonomik yatırımlar etkin bir şekilde götürülmeye başlanmış, yıllık iş programlarının, çeşitli ormancılık çalışmalarının (Ağaçlandırma, Tabi Tensil, Toprak Koruma, vb.) yoğun olduğu alanlardaki köylere yönetilmesi sonucudur ki bu alanlardaki, köylünün ormanlar üzerindeki baskısının hafiflediği gözlenmiştir. Özellikle bilhassa, başta Artvin ili olmak üzere, Karadeniz ve Akdeniz Bölgelerinde, orman köylerinde dam örtülüğü malzemesi olarak Pedevra (Hartama) denilen ahşap malzeme kullanılmaktadır. Bu malzeme yerine geçmek üzere verilen, galvanizli saç veya kiremit sonucu, orman tahribatı gözle dahi görülür şekilde azalmıştır.

Yine orman köylerine, verilen, ısı verimi yüksek ısıtma-pişirme araçları (soba, kuzine, v.b.) sonucu, yakacak odun tüketimi azaltılmıştır. Bunun dışında orman köylerine götürülen, diğer ekonomik yatırımlar sonucu bilhassa ahır hayvancılığı uygulamasının yapıldığı yerlerde, köylülerin ormana büyük zararları olan ve verimi çok düşük olan ormanda yediği için ekonomik gibi görülen, keçileri elinden çıkararak, ahır hayvancılığına yönelmesi sonucu, otlatma baskısının hafiflediği ve daha önce mera olarak faydalanılan ve ağaçlandırılmasına köylü tarafından müsaade edilmeyen alanların ağaçlandırılmasının mümkün hale geldiği gözlenmiştir.

Oysaki, 1757 sayılı Toprak Reformu Kanununda, çiftçi aileleri için sulu ve kuru topraklarda gerekli optimal tarım alanı büyüklükleri orman köylüleri için yukarıda verilen değerlerin çok üstünde bulunmaktadır (Bir çiftçi ailesine gereken en az sulu arazi 300 dekar, en az kuru arazi 475 dekar). Bu şartlarda orman köylerinde yapılan tarım ve hayvancılığın özelliklerine değinmek gerekirse, orman köylerinde genellikle kuru tarım alanı bulunmakta, sulanan alan genel alanın %11'ini oluşturmaktadır. Yeterli toprağı olmayan orman köylüsü tarım yapabilmek için orman topraklarından yararlanmakta ormandan açılan topraklarda yapılan tarım, erozyon etkisiyle verim bakımından kısa süreli olmakta ve tarımdan devamlı olarak aynı verimin alınmayışı köylünün geçimini zorlaştırmaktadır.

Yine orman köylerinde, bilhassa dağlık yerlerde, hayvancılık en büyük geçim kaynaklarından biri olmaktadır. Ancak, tarımımızda çayır ve otlakların bilimsel olarak yetiştirilmesi ve ahır hayvancılığının yerleşmemiş olması sebebi ile hayvanların önemli bir kısmı ormanlarda otlatılmakta, çoğunluğunun keçinin teşkil ettiği hayvanlardan alınan verim, diğer bölgelere nazaran çok düşük bulunmaktadır. Orman köylerinin en önemli gelir kaynaklarından biri olan, çeşitli ormancılık faaliyetleri ise iklim şartlarının müsait olduğu kurak mevsimlere isabet etmekte, tüm orman köylülerine yeterli iş verme imkânı bulunmamaktadır.

Ormancılık çalışmaları plân ve programlarının gereği gibi gerçekleşmesi ve entansif ormancılığı uygulanması ile bu orman köylülerinin işlendirme oranının artacağı kolayca tahmin edilebilirse de, orman köylülerinin tamamının, ormancılık sektörü tarafından işlendirilmesi imkânı bulunmamakta, diğer sektörlere ait program ve projelerin geliştirilmesi mutlaka gerekmektedir. Orman köylerinde ulaşım yetersizliği nedeniyle pazarlama konusunda bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca tarımsal kredilendirme yetersiz olup, karşılık ve teminat gösterme imkânları çok sınırlı olduğundan banka kredilerinden yararlanma oranları çok düşüktür. Bütün bunları sonucu olarak ta orman köylerinde fert başına düşen gelir, milli gelirden fert başına düşen gelire nazaran çok düşük seviyede bulunmaktadır.

Orman köylüleri ülkemizin en yoksul ve olanakları kıt insanlarıdır. Diğer köylerle kıyaslamamak gerekir. Ülkemizde kişi başına düşen ulusal gelir 2-3 bin dolar civarında hesaplanırken, bu miktar orman köylerinde 500-600 doları geçmemektedir. Ayrıca doğal yapının ortaya çıkardığı bir kaynak kıtlığı da vardır.

Ülkemiz ormancılığının önemli sorunlarından birini orman içi ve orman kenarı köyler oluşturmakta ve 31.12.2000 tarihi itibarı ile Türkiye'de 19.577 orman köyünde 7.378.970 kişi yaşamaktadır. Bilindiği gibi bu köyler milli gelirden en düşük payı alarak halkın en yoksul kesimini oluşturmaktadır. Ormancılık dışında bu köylerde yaşayan toplumun genellikle tek temel geçim kaynağı tarımdır. Orman köylerinde, tarımdan elde edilen gelir toprakların daha çok VII, hatta VIII. sınıf olması nedeniyle çok düşüktür ve toprak kaybı eğim nedeniyle çok fazladır. Orman içi ve orman kenarı köylerle ilgili diğer ülkelerde de ciddi sorunlarla karşılaşılmakta ve her ülke kendi doğal ve kültürel yapısı içinde bu sorunlara çözümler aramaktadır.

6. SONUÇ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada insan- orman ilişkileri bakımından önemli olan orman köylülerinin orman kaynaklarından yararlanma hakları ayrıntılı bir şekilde incelendikten sonra Isparta'da 60 orman içi ve 89 orman kenarı köy olmak üzere toplam 149 orman köyü ele alınarak , tüm köylere ulaşılarak bilgi toplanmıştır. Orman köylülerinin orman kaynaklarından yararlanmasına yönelik bilgiler, Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı orman işletme müdürlükleri ve işletme şefliklerinden temin edilmiştir.

On yıllık bir zaman zarfında işletmelerin elde ettiği gelirler ile köylü Pazar satışı olarak köylüden tahsil edilen tutarlar karşılaştırılarak, her iki rakam arasındaki fark köylüye sağlanan ekonomik katkı olarak bulunmuştur. Bu işlem Eğirdir, Sütçüler ve Isparta Orman İşletme Müdürlüklerinde ayrı ayrı yapılarak, her orman işletme müdürlüğünün 10 yıllık dönemde köylüye sağladığı ekonomik katkı Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü'nün 1082166779000 TL., Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'nün 384909798300 TL. ve Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğü'nün 628797528000 TL. olarak bulunmuştur.

Orman varlığımız ile orman içinde yer alan 19020 orman köyünde yaşayan orman köylüsünün birbirleriyle organik bir bütünlük ve çok yönlü etkileşim içinde olduğu görülmektedir. Alan, servet, artım ve diğer nitelikleri belli ve sınırlı olan orman varlığımız ile hayat seviyesi toplumun en gerisinde bulunan, orman köylüsünün karşılıklı çok çeşitli meseleleri bulunmaktadır. Her ne kadar ormanların işletilmesi ve işletmeye açılması bu köylülerin katkılarıyla oluyorsa da, içinde bulundukları sosyal ve ekonomik kötü şartlar sebebiyle orman-köylü ilişkileri olumsuz yönden etkilenmektedir.

Orman köylerinde nüfus; köyden kente olan göç olgusuna rağmen reel olarak %1 artmaktadır. Yukarıda da ifade edildiği gibi, ormancılık sektörü bu köylerin ancak belli bir bölümüne iş vermektedir. Diğer sektörlerde, gizli ve mevsimlik işsizliği ve

dolayısıyla gelir eksikliğini ortadan kaldıracak durumda değildir. Orman köylerine kaynakların sınırlı oluşu, gerek mevcut ve gerekse artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayamamakta, ihtiyaç kaynak dengesizliği meselesi ortaya çıkmaktadır.

Bu sebeple normal yollarla gelir temin edemeyen orman köylüleri asgari şartlarla hayatlarını sürdürebilmek için, usulsüz kesim yaparak, tarla açarak, orman içinde yerleşerek hayvanlarını otlatarak iş sahası temini veya açma gayesiyle yangın çıkararak ormanların aleyhine suç işlenmektedir. Orman köylüsünün, bilhassa dik ve meyilli yamaçlarda tabiat kanunlarına aykırı olarak, tarım yapmak üzere ormandan açtığı sahalar, tarımsal verim sağlayamamakta zamanla tarımda yapılamayan bu topraklarda erozyon şiddetlenerek her gün acı örneklerini yaşadığımız çığ ve sel afetleri artmaktadır.

Ormanlarda hayvan, özellikle kıl keçisi otlatılması, ormanları büyük ölçüde tahrip etmekte ve gençliğin gelmesini engelleyen faktörlerin başında gelmektedir. Hayvan otlatılması olduğu sürece ormanlarda tekniğe uygun müdahaleler yaparak, gençliği getirmeye, ormanı yenilemeye ve hatta başta ağaçlandırma olmak üzere diğer teknik ormancılık çalışmalarını yapmaya imkân bulunmamaktadır.

Halbuki ormanlar yaşayan dinamik varlıklardır. Devamlılığın sağlanabilmesi için tekniğine uygun müdahalelerin, işletmeciliğin yapılması zorunludur. Teknik çalışmalar sonucu ormanların yenilenebilmesi, bilhassa gençliğin gelebilmesi ve ağaçlandırmaların başarıya ulaşabilmesi için saha emniyeti birinci şarttır. Ne varki köylü hayvanını ormanda otlattığından orman köylü ilişkileri büyük oranda bozulmaktadır.

büyük oranda ahşap malzeme kullanmaktadır. İlkel yapı teknikleri ile inşa edilen kümes, ahır, samanlık ve ambarlarda çok büyük miktarlarda odun hammaddesi kullanılmakta, hatta bazı yörelerde, dam örtüsü olarak pedavra veya hartama adı verilen ahşap malzeme kullanılması, çok fazla odun israfına neden olmaktadır. Nüfusun artması ve yeni konut ve tarım sal tesislerin yapımı ile bu israf daha da artmaktadır. Yine sıhhi olmayan ve ısı kaybına neden olan konutlarda, hatta açık ocaklarda ısıtma ve pişirme için tüketilen odunun büyük miktarlara ulaştığı, bu

maksatla tüketilen odunun, ormanlarımızın verim gücünün üstünde olduğu yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır.

Bu durum ise büyük ölçüde ormanların tahribine yol açmış ve açmaktadır. Ormanın üzerindeki ekonomik taleplerin azaltılması orman köylüsünün sağlıklı gelir kaynaklarına kavuşması ile mümkündür.

77,7 milyon hektar genişliğindeki Türkiye'mizin 20,1 hektarı (%25) ormanlarla 50 milyon nüfusumuzun 12 milyonu (%23), 16.000 köyde orman içinde ve bitişiğinde yaşar. Yedi kişilik aile sayısına göre, ortalama 1.350.000 hane mevcudu vardır. Türkiye coğrafyası genelde engebeliktir. Meyil, arazi ve arazi kullanma yetersizliği sebebiyle, erozyon şiddetli ve nisbeti %70 gibi çok fazladır. Sosyal ve ekonomik dengesizlik, insanımızın hayat mücadelesi içinde, istemeden orman ve toprağa zarar vermesine sebep olmaktadır.
20.1 milyon hektar orman sahamız içinde serpili ve plânsız olarak yerleşmiş olan orman köylerimizin evvela yol probleminin çözülmesi hizmet ve üretimi temin edecek asıl yoldur. Su, elektrik, PTT, Sağlık-eğitim, kooperatifçilik gibi hizmetler bir sistem dahilinde, koordine ve finanse edilerek tahakkuk etmelidir. Ormancılık sektörünün gelişmesinin bir unsuru da, orman köylüsünün problemlerinin halli ile mümkündür. Bu nedenlerden dolayı orman köylülerine tanınan yasal hakların ekonomik boyutunu inceleyen tez çalışması önem arz etmektedir.

Açık arazide mevsim ve iklim şartlarına bağlı olarak çalışan köylümüzün, yıl içinde oldukça fazla boş günleri vardır. Bu boş günleri halıcılık, el sanatları gibi aile işletmeciliği ile mutlaka değerlendirmek asrımızda kaçınılmazdır. Türkiye'nin bu kesimde üretilen arı balı ve halıcılık gibi el sanatlarının ihraç imkanı mevcuttur.

7. KAYNAKLAR

Akesen, A., Ekizoğlu, A., Yurdakul, S., 2002. Orman Köylerini Kalkındırma Kooperatiflerinin Sorunları ve Çözüm Yolları, I.Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Sempozyumu, s.75, Kastamonu.

Anıl, Y., 1974. Orman Köylerinin Oluşumuna Tarihsel Açıdan Bakış, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi, Yıl: 1974, Cilt: 20, Sayı: 2, Ankara.

Anonim, 1993. Ormancılık Mevzuatı ve Uygulama Ön Çalışma Grubu Raporu, I. Ormancılık Şurası, T.C. Orman Bakanlığı Yayınları, Cilt: I, Seri:13, Yayın No: 006, Ankara.

Ayaz, H., Türker, M.F., 1998. Türkiye'de Ormancılık Örgütünün Orman Sınırları Dışına Arazi Çıkarılması Uygulamasına Bakış Açısı, Cumhuriyetimizin 75. Yılında Ormancılığımız Sempozyumu, İstanbul.

Daşdemir, İ., 2001, Ormancılık İşletme Ekonomisi Ders Notu, Bartın Orman Fakültesi Yayınları, Üniversite Yayın No:17, Fakülte Yayın No:6, Bartın.

DPT, 1985, V. Beş Yıllık Kalkınma Plânı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sayı:317, No.2006.

Dinler, Z.,1993., Tarım Ekonomisi (Üçüncü Baskı), Ekin Kitapevi Yayınları, Yayın No: 13, Divit Matbaası, İstanbul, Türkiye.

Evcimen, B. S., 1978., Türkiye ' de Orman Amenajmanı ' nın Gelişimi (I. Bölüm: İmparatorluk Dönemi), İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, İ.Ü. Yayın No: 2403, Orm. Fak. Yayın No: 249, İstanbul, Türkiye.

Geray, A.,U., ACUN, E., 1980. Orman Köylülerinin Kentlileşmesi ve Orman-Köy İlişkileri (Safranbolu örneği), İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No:2640, Orman Fakültesi Yayın No:279, İstanbul.

Gökçe, M., Coşgun, U., 2002. Sinop Orman İçi Köylerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı, Kalkındırılma Koşul ve Olanakları Üzerinde Bir İnceleme, II.Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi Bildiriler Kitabı, Cilt No:1, s.257-269

Gümüş, C., 1993. Orman Köyleri Kalkınma Planlarında ve Sosyal Ormancılık Çalışmalarında Çok Boyutlu Analizlerden Yararlanma Olanakları, I.Ormancılık Şurası, 1-5 Kasım Cilt II, s.267-278, Ankara.

Karakaş, A., 2002. Arman Köyleri İstihsal, Sürgü ve Nakliye İşleri Dışında Ekonomik Girdi Sağlayacak Orman Tali Ürünleri ve Ekosistemlerdeki Biyolojik Çeşitliliğin Korunarak Gelir Elde Edici Projelerin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi, I.Ulusal Ormancılık Kooperatifleri sempozyumu, s.178, Kastamonu.

Lowry, S., Todd, 1977., The Nature of Pre-Industrial Planning, Forestry and Long Range Planning, (s. 18-31), edited by Frank J. Convey and Charles W.

OGM, 1987, 280. Sayılı Tebliğ ve Orman Kanununun 31,32 ve 33'üncü Maddelerinin Uygulanması Hakkında yönetmelik ile Orman Kanununun 35'inci Maddesindeki Yapı Sistemlerinin Tesbiti ve Uygulamasına Dair Yönetmelik, Sayı: İp.50-1, Tebliğ No:280, Tasnif No: 2/42, Ankara.

OGM, 1986, Orman Köylerimizin Meseleleri ve Çözüm Yolları, Yıl: 23, Sayı: 12, Sayfa: 26.

Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A., 1989., Ormancılık Politikası, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, İ.Ü. Yayın No: 3553, Or. Fak. Yayın No: 401, Taş Matbaası, İstanbul.

Özdönmez, M., İstanbullu,T., Akesen, A., Ekizoğlu, A., 1996., Ormancılık Politikası, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, İ.Ü. Yayın No: 3968, Orm. Fak. Yayın No:435, İ.Ü. Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul.

Ralston, School of Forestry and Enviromental Studies, Duke University, Durham, Nort Carolina, USA.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dergisi, 1987., Orman Köylerimiz ve Kalkınma, Sayı: 13, Sayfa: 24.

Tolunay, A., 1989a. Sosyal Ormancılık Uygulaması ve Orköy Modeli, Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl:26, Sayı:8, Ankara.

Tolunay, A., 1989b. "Ege Bölgesinde Sosyal Ormancılığı Uygulama İmkânları", Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl:26, Sayı:9, Ankara.

Tolunay, A., 1991a. Orman Köylerinde Tipik Arazi Kullanımı, Orman Mühendisliği Dergisi, Sayı:11, Ankara.

Tolunay, A., 1991b. Sosyal Ormancılıkta İnsan Unsuru, Fidan Dergisi, Yıl:4, Sayı:42, Ankara.

Tolunay, A., 1991c. Batı Karadeniz Bölgesinde Uygulanabilecek Sosyal Ormancılık Modelleri, Fidan Dergisi, Yıl:4, Sayı:48, Ankara.

Tolunay, A., 1992a. Türk Ormancılığında Sosyal Yaklaşımlar ve ORKÖY ile Sosyal Ormancılığın Çeşitli Açılardan Analizi, Orman Mühendisliği Dergisi,Yıl:29, Sayı:1, Ankara.

Tolunay, A., 1992b. Neden Sosyal Ormancılık ve Nasıl Bir ORKÖY, Orman Bakanlığı Dergisi, Sayı:9, Ankara.

Tolunay, A., 1992c. Bir Sosyal Ormancılık Modeli Olarak Toplum Ormancılığı, Yeşil Türkiye Dergisi, Yıl:42, Sayı:496, Ankara.

Tolunay, A. 1992d. Orman Köylerinde Sosyo-Ekonomik Kırsal Ormancılık Sorunları ve Çözüm Yolları, Orman Teknikerleri Dergisi, Yıl:6, Sayı:54, Ankara.

Tolunay, A. ve Arkadaşı, 1993. Sosyal Ormancılıkta Orköy, Orköy de Sosyal Ormancılık, I.Ormancılık Şurası, Cilt II, s.355-364, Ankara.

Tunçdilek, N., 1978., Türkiye'nin Kır Potansiyeli ve Sorunları, İ.Ü. Yayın No: 2364, Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 96, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul.

Türker, M.F., Yazıcı, K.,1993. Kırsal Kesim Yakacak Odun Tüketiminin Sosyo-Ekonomik Analizi, Enerji 1993, Enerji Tasarrufu Semineri Tebliğleri, İstanbul.

Türker, M.F.Yazıcı, K.,1994. Gizli Yakacak Odun Tüketimiyle Oluşan Ekonomik Kaybın Belirlenmesi (Maçka Devlet Orman İşletmesi Örneği), Tübitak Türk Tarım ve Ormancılık Dergisi, Dergi No:4

Türker, M.F.,1995. Ormanların Gizli Yakacak Odun Faydalanması İle Tüketilmesinin Hesaplanması (Maçka Orman İşletmesi Köyleri Örneği), Çevre Sempozyumu, Erzurum.

Türker, M.F., Öztürk, A., Tiryaki, E.,2002. Ülkemiz Ormancılık Sektöründe Odun Dışı Orman Ürünleri Kapsamında Değerlendirilen Odun Dışı Bitkisel Ürünlerin İşletmeciliği, II.Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi Bildiriler Kitabı, Cilt No:1, s.270-279.

Yalçınkılıç, M.K., Türker, M.K.,1992. Yakacak Oduna Alternatif Bir Enerji Kaynağı:Yakıt Biriketi, Orenko-92, I.Ulusal Orman Ürünleri Endüstri Kongresi, Trabzon.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Yasemin İNCE

Doğum Yeri : ADANA/Saimbeyli

Doğum Yılı : 26-04-1979

Medeni Hali : Bekar

Eğitim ve Akademik Durumu:

Lise : 1993 – 1996 Saimbeyli Lisesi

Lisans : 1997 – 2001 Z.K.Ü. Bartın Orman Fakültesi Orman Mühendisliği

Yabancı Dil : İngilizce

EKLER

Ek.1. Isparta İli Orman Köylerinin Nüfusu, Hane Sayısı ve En Önemli Gelir Kaynakları

Ek.1.1. Isparta Orman İşletme Müdürlüğü'ne Bağlı Köy ve Kasabalar

Köy Adı	Nüfusu	Hane Sayısı	Köyde Üretilen En Önemli Tarımsal veya Hayvansal Ürün Adı
B.Hacılar	1099	270	Elma, gül, peynir
B.Kışla	529	130	Buğday, arpa
K.Kışla	559	160	Hububat ürünleri
Darıören	707	250	Buğday, sebzecilik
Güneyce	423	120	Buğday, sebzecilik
Kadılar	640	150	Buğday, arpa
Kayı	595	180	Gül, elma
Harmanören	415	180	Gül, elma, kiraz, buğday, arpa
Kızılcık	182	38	Gül, büyükbaş hayvancılık
Kapıcak	66	50	
Pembeli	100	65	
İğdecik	416	120	Arpa, buğday
Senirce	454	105	Arpa, buğday, şeker pancarı, elma
Gölbaşı	643	152	Elma, sebzecilik
K.Hacılar	772	270	Arpa
K.Gökçeli	253	70	Elma, sanayi domatesi
Bozanönü	562	125	Arpa, buğday, süt ürünleri
Aliköy	1314	350	Arpa, buğday, süt ürünleri
Darıderesi	190	55	
Deregümü	491	360	Gül, üzüm, karanfil, hububat
Direkli	985	270	Buğday, mısır, fasülye
Koçtepe	597	213	Hububat, büyükbaş hayvancılık
Gelincik	797	190	Hububat, büyükbaş hayvancılık
Yakaören	2136	690	Kiraz, gül, üzüm, lahana
Ortayazı	400	135	Hububat
Akkeçili	251	86	Sebze, vişne, kiraz
Başköy	222	35	Arpa, buğday
Garip	800	200	Kiraz, elma, vişne, kayısı, pancar, arpa, buğday, barbunya, süt
Gençali	2000	350	Elma, koyun
Kozluca	1800	450	Arpa, buğday, gül çiçeği, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık
Kuyucak	276	115	Gülçüçeği, lavanta, arpa, buğday, büyükbaş hayvancılık
Özbahçe	164	58	Gülçiçeği, arpa, buğday, süt inekçiliği, küçükbaş hayvancılık
Yeşilyurt	315	85	Gülçiçeği, arpa, buğday, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık
Saracık	520	150	Gülçiçeği, arpa, buğday, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık
Yenitepe	105	37	Gülçiçeği, arpa, buğday
Dereköy	324	180	Arpa, buğday, süt, yoğurt, peynir, kiraz, elma
İleydağı	313	109	Buğday, arpa, süt, peynir, yoğurt, kiraz, elma, gül
İnhisar	129	45	Arpa, buğday, süt, peynir, yoğurt
Küçükkabaca	759	265	Arpa, buğday, yoğurt, peynir, kiraz , elma, üzüm

Ek.1.2. Sütçüler Orman İşletme Müdürlüğüne Bağlı Köy ve Kasabalar

Köy Adı	Nüfusu	Hane Sayısı	Köyde Üretilen En Önemli Tarımsal veya Hayvansal Ürün Adı
Çandır	663	250	Seracılık, yerfıstığı, balıkçılık
Şeyhler	296	83	Seracılık, yerfıstığı
Melikler	68	31	Seracılık, yerfıstığı
Karadiken	449	160	Buğday, arpa
Yeşilyurt	719	178	Seracılık, buğday, arpa, süt ürünleri
Sipahiler	310	96	
Belence	684	200	Buğday, arpa
Yeniköy	77	21	Buğday, arpa
Kuzca	177	71	Buğday, arpa
Çukurca	68	22	Buğday, arpa
İbişler	237	61	Buğday, arpa
A.Yaylabel	645	200	Buğday, arpa
İncidere	428	171	Buğday, arpa
Bucakdere	175	55	Buğday, arpa
Güldallı	194	64	Buğday, arpa
Darıbükü	260	84	Buğday, arpa
Sağrak	160	70	Buğday, arpa
Müezzinler	89	46	Buğday, arpa
Bekirağalar	105	32	Buğday, arpa
Sarımehmetler	525	174	Buğday, arpa
Gümü	191	75	Buğday,arpa
Hacıaliler	122	45	Buğday, arpa
Çobanisa	507	270	Buğday, arpa, kekik
Pınarköy	149	76	Buğday, arpa
Beydilli	705	200	Buğday, arpa, bal
Saray	94	35	Buğday, arpa
Hacıahmetler	161	65	Buğday, arpa
Boğazköy	78	45	Buğday, arpa
Ayvalıpınar Beld.	2241	485	
Kesme Beld.	3001	700	
Kasımlar Beld.	1935	385	

Ek.1.3. Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğüne Bağlı Köy ve Kasabalar

Köy Adı	Nüfusu	Hane Sayısı	Köyde Üretilen En Önemli Tarımsal veya Hayvansal Ürün Adı
Akdoğan	661	175	Elma, küçükbaş hayvancılık
Balkırı	885	152	Elma
Çayköy	921	230	Elma
Eyüpler	288	90	Elma, şeftali
Serpil	659	150	Elma
Yuvalı	1169	260	Elma
Bağıllı	908	365	Patates, soğan, fasülye, mısır, nohut
Körse	152	50	Elma, kavak, buğday, sütçülük
Koçular	318	118	Buğday, küçükbaş hayvancılık
Yukarı Gökdere	1223	360	Elma, şeftali, kiraz
Kırıntı	355	90	Elma
Karacahisar	437	120	Küçükbaş hayvancılık
Katip	176	47	Buğday, arpa, fiğ
Eldere	150	60	Küçükbaş hayvancılık
Y.Yaylabel	359	99	Yetersizdir
Karağı	373	110	Elma
Terziler	101	70	Buğday, hayvan yetiştiriciliği
Sofular	440	185	Elma, sütçülük
Yaka	362	150	Hububat
A.Gökdere	410	125	Buğday
Akbelenli	131	38	Buğday
Çukur	1027	176	
Bahtiyar	1243	160	Buğday, arpa, nohut
Bademli	289	102	Tahıl
Ağılköy	803	190	Elma
Akpınar	203	49	Buğday, arpa
Bağacık	573	120	Tahıl, gül, Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık
Mahmatlar	594	180	Elma
Sevinçbey	240	70	Elma
Tepeli	724	180	Elma
Yılgıncak	115	32	Elma, buğday, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık
Bağören	268	135	Hububat, et, süt ürünleri
Beydere	238	80	Elma, besi hayvancılığı
Çobanisa	257	95	
Gökçehöyük	1653	412	
Ayvalı Kasb.	1837	506	Hububat, nohut, koyun, sığıor
Elecik	160	48	Arpa, buğday
Yılanlı	559	175	Elma, büyükbaş hayvancılık
Yakaavşar Beld.	2435	625	
Aşağıkaşıkara	483	190	Kayısı, elma, pancar
Aşağıtırtar	344	177	Kayısı, elma
Bağlarbaşı	663	120	Buğday, süt ürünleri
Çamharman	599	163	Buğday, süt ürünleri
Hisarardı	492	287	Elma, sebzecilik, süt ürünleri
Koruyaka	1982	280	Hububat, süt ürünleri
Sağırköy	580	100	Arpa, buğday, nohut
Taşevi	298	100	Hububat, kayısı
Akçaşar	317	70	Hububat

Celeptaş	400	123	Arpa, buğday, nohut, koyun, sığır
Çakırçal	328	70	Arpa, buğday, nohut, küçükbaş hayvancılık
Eğirler	607	150	Arpa, buğday, nohut, fiğ, mısır, süt ürünleri
Eyuplar	1978	425	Arpa, buğday, nohut
Gökçeali	122	41	Arpa, elma, kayısı, buğday, nohut, süt ürünleri
Mısırlı	432	95	Buğday
Terziler	550	70	Buğday
Yarıkkaya	572	170	Buğday, arpa, nohut
Yukarı tırtar	260	88	Buğday, arpa, nohut, elma, kayısı, vişne, kiraz
Örenköy	408	128	Buğday, arpa, pancar, süt ürünleri
Akdağ	257	83	Elma
Balcı	969	260	Arpa, buğday, nohut
Çaltı	1057	280	Arpa, buğday, nohut
Esinyurt	328	100	Elma, büyükbaş hayvancılık
Hacılar	561	170	Elma
Keçili	169	68	Buğday, arpa, mercimek, nohut
Köke	857	213	Arpa, elma
Yenice	943	350	Elma, büyükbaş hayvancılık
Madenli	1423	420	Arpa, buğday, nohut
Afşar	1458	385	Elma
Arak	826	255	Pancar, süt ürünleri
Beyköy	721	301	Arpa, buğday, pancar, et ve süt ürünleri
Çaltı	609	140	Arpa, buğday, pancar
Gedikli	1044	230	Kiraz, elma, büyükbaş hayvancılık
Karayaka	566	160	Süt ürünleri
Örenköy	387	128	Buğday, arpa, pancar, süt ürünleri
Belceğiz	1222	450	Buğday, arpa, pancar, süt ürünleri
Aşağıdinek	428	100	Buğday, pancar
Yukarıdinek	650	200	Küçükbaş hayvancılık
Köprü	1382	350	Küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık
Yenicekale	258	83	Buğday, arpa
Yassıbel	825	280	Kiraz
Sarıkaya	272	67	Pancar, süt ürünleri
Arslandoğmuş	143	41	Buğday, süt ürünleri
Kıyakdede	388	120	Hububat, süt ürünleri
Muratbağı	221	73	Süt ürünleri
Ördekçi	293	135	Buğday, şeker pancarı, süt ürünleri
Salur	1034	400	Buğday, arpa, şeker pancarı
Yakaemir	238	90	Buğday, arpa, şeker pancarı
Yeniköy	488	150	Buğday, arpa, şeker pancarı, süt ürünleri
Yukarıdinek	650	200	Küçükbaş hayvancılık

Ek.2. Akbelenli Köyü Vak'a Çalışması

2.1. Köyün Genel Tanıtımı

2.1.1. İdari ve Coğrafi Konum

Akbelenli Köyü, Akdeniz Bölgesi'nde Isparta İli, Eğirdir İlçesi'ne bağlı bir köydür. 1970 yılı nüfus sayımına göre köyün nüfusu 195 olup, 40 haneden oluşmaktadır. Bugünkü nüfusu ise, 131 olup, 38 hane bulunmaktadır. Eğirdir İlçe merkezine 35 km. uzaklıktadır. Akbelenli Köyü'nün kuzeyinde Akbel ve Gölü, doğusunda Karapelet Sekisi ve Mıhlı Ardıç, batısında Acıelmaderesi ve Gölyeri Yolu ve güneyinde Gözdeliği ve Gökpınar Çayı bulunmaktadır.

2.1.2. İklim

Eğirdir Yöresi'nin İklimi; Akdeniz, Ege ve İç Anadolu iklimleri arasında geçiş noktasında bulunmaktadır. Bu sebepten dolayı her üç iklimin etkisi altında kalır. Genellikle, yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk, karlı ve yağmurlu geçer. Yıllık ortalama yağış 628 mm, yıllık ortalama sıcaklık 12.0 C^o olup, yıllık ortalama rutubet yüzdesi ise %64 tür. Vejetasyon ayları nisan ve eylül aylarıdır.

2.1.3. Vejetasyon

Akbelenli Köyü, bitki coğrafyası bakımından Akdeniz Orman Bölgesi'nde yer almaktadır. Doğal olarak yetişen ağaç ve ağaççık vejetasyonu şu şekildedir:

Türkçe Adı	**Bilimsel Adı**
Karaçam	*Pinus nigra* Arnold.
Kızılçam	*Pinus brutia* Ten.
Pırnal meşesi	*Quercus coccifera* L.
Toros sediri	*Cedrus libani* A. Rich.

Ardıç	*Juniperus oxcedrus*
Funda	*Erica sp.*
Geven	*Astragallis sp.*
Sakız	*Pictacia sp.*
Mersin	*Myrtus sp.*
Defne	*Daphnae sp.*

2.1.4. Su Kaynakları

Akbelenli Köyü içme suyu ihtiyacını 3 çeşme ve 1 kuyudan sağlamaktadır. Su kısmen kireçli olup sağlığa zararlı olmamaktadır. Devlet eli ile yapılmış sulama tesisleri olmadığı için yörede sulama ilkel biçimde yapılmaktadır. Sulama suyunu mevcut köyler, insan gücü ile açılan arklarla sularını ziraat arazilerine aktarmaktadır.

2.2. Sosyoekonomik ve Kültürel Şartlar

2.2.1. Nüfusu

2000 yılı nüfus sayımına göre ise köyün nüfusu 131'dir. Önceki yıllara göre köydeki nüfus sayısındaki azalmanın nedeni olarak, nüfus sayımı esnasında yöre halkının erkek kesiminden köy dışında mevsimlik işçi olarak çalışmaları ile zaman zamanda ekonomik nedenlerle köy dışına sürekli olarak yapılan göçler gösterilebilir.

2.2.2. Hane Halkı Büyüklüğü

Akbelenli Köyü'nde ataerkil bir aile yapısı bulunmaktadır. Hane halkı büyüklüğü 3-4'tür.

2.2.3 Eğitim ve Öğretim Durumu

Köyde öğrenim gören 35 öğrenci olup, taşımalı eğitimle Yukarı Gökdere İlköğretim Okulu'nda eğitim görmektedir.

2.2.4. İş, Uğraş ve Meslekler

Akbelenli Köyü'nde kişilerin temel uğraşları tarım, halıcılık ve hayvancılıktır. Köy tarım arazileri köylerin kendilerine aittir. Bir şahsa veya bir sülaleye ait büyük araziler olmayıp, küçük işletme niteliğindedir. Her aile kendi arazisini işletmektedir. Ortakçılık ve kira usulüne baş vurulmamaktadır. Hane başına düşen tarımsal saha 13.70 dekar, aile başına düşen tarımsal saha ise 12.50 dekardır. Ayrıca el sanatlarında da (halıcılıkta) 25 kişi çalışmakta olup yıllık ortalama gelir 9.080 TL. olup, toplam 227.000 TL dir. Tarımsal ürün olarak, buğday ve arpa tarımı ile elmacılık yapılmaktadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği de Köy'ün gelir kaynakları arasındadır.

2. 2.5. Köy Yönetim Şekli

Akbelenli Köyü, Türkiye'deki diğer köyler gibi muhtarlık ile yönetilmektedir. Köy yönetiminden birinci dereceden sorumlu kişi "muhtar" dır. Köy yönetiminde muhtara 5 kişilik "köy ihtiyar heyeti" yardımcı olmaktadır.

2.2.6. Alt Yapı Durumu

Yol ve Ulaşım

Eğirdir'e 35 km olan köyün ulaşım amacıyla kullandığı yolun tamamı stabilize yoldur. Yol zaman zaman yağış nedeni ile ocak, şubat aylarında ulaşıma kapanmaktadır. Mahalleler arasında bağlantı sağlayan toprak yollar bulunmaktadır. Ulaşım aracı olarak otobüs, kamyon, traktör ve motosiklet kullanılmaktadır.

Elektrik

Köyde elektrik mevcut olup, tüm haneler elektrik dağıtım şebekesine bağlıdır.

İçme Suyu

Köydeki içme suyu ihtiyacı 3 çeşme ve 1 kuyudan sağlanmaktadır. İçme suyu sorunu bulunmaktadır.

Kanalizasyon

Köyde kanalizasyon bulunmamaktadır.

Haberleşme

Yöredeki tek haberleşme aracı radyo ve televizyondur. Köyde toplam 40 adet radyo vardır

Diğer Altyapı Olanakları

Köyde 1 adet cami, 2 adet lojman ve hızar atölyesi bulunmaktadır.

5. 3. Arazi Kullanım Şekli

Köylüler tarafından kullanılan tarım ve mera alanları en önemli kaynaklardır. Mera alanı, köylülerin ortak kullandığı bir kaynak iken; tarım alanları, meyvelikler ve bağlık alanlar ile çiftlik hayvanları sahipli kaynak konumundadır. Akbelenli Köyü'nde yetiştirilen en önemli tarımsal ürünler; buğday, arpa ve yem bitkileridir. Köyde tarım arazilerinin işlenmesi için bugün 9 adet traktör kullanılmaktadır ve bu sayı önceki yıllara göre artış göstermiştir.

Köyde küçükbaş hayvan olarak koyun, keçi, tavuk, büyükbaş hayvan olarak inek beslenmektedir.

2.4. Akbelenli Köyü'nde Ağaç ve Orman Kaynaklarının Yönetimi ve Faydalanma

2.4.1. Orman Alanları

Akbelenli Köyü'nde 1058,4050 ha ormanlık alan, 140,76 ha orman olmayan alan bulunmaktadır. Ormanların yarıya yakınını bozuk koru oluşturmaktadır. Ağırlıklı olarak kızılçam ve meşe baltalıkları bulunmaktadır.

2.4.2. Tarım Alanları

Toplam tarım alanı 137 ha olup, bu alanın 7 ha'ı sulu arazi, 130 ha'ı kuru arazi oluşturmaktadır. Tarla alanı 130 ha, sebze alanı 2 ha ve meyve alanı 5 ha olup, ziraat odasına kayıtlı çiftçi sayısı 15 kişidir. Yerleşim biriminin öncelikli tarımsal sorunları arasında Milli Park yasağı gelmektedir. Arazi engebeli olduğu için ziraat fazla gelişmemiştir.

2.4.3. Mera ve Çayır alanları

Mera ve Çayır alanları bulunmamaktadır.

Ek.3. Akbelenli Köyü'nün Fotoğrafları

Ek.3.1. Akbelenli Köyünden Bir Görünüm (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.2. Akbelenli Köyünden Bir Farklı Görünüm (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.3. Akbelenli Köyünde Yaşayan İnsanlar (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.4. Akbelenli Köyü Sınırları İçindeki Bir Tarım Arazisi (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.5. Akbelenli Köyünde Yapacak Odunun Kullanıldığı Bir Yer (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.6. Akbelenli Köyünde Yakacak Odun Kullanımına Bir Örnek (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.7. Akbelenli Köyü Sınırları İçerisindeki Bir Orman Alanı (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.8. Akbelenli Köyüne Ait Bir Çeşme (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.9. Akbelenli Köyüne Ait Bir Sağlık Ocağı (*Foto: A. TOLUNAY)*

Ek.3.10. Akbelenli Köyünde Hayvancılık Yapılan Bir Alan (*Foto: A. TOLUNAY)*